

Eiropas kultūras galvaspilsētas (EKG) atlase 2027. gadam Latvijā

*Ekspertu žūrijas ziņojums
Priekšatlases posms*

Atruna

Šis dokuments ir sagatavots Eiropas Komisijai. Tajā ir izklāstīts tikai autoru redzējums. Komisiju nevar saukt pie atbildības par tās rīcībā esošās informācijas izmantošanu.

EIROPAS KOMISIJA

Izglītības, jaunatnes, sporta un kultūras ģenerāldirektorāts
EAC.D – Kultūras un jaunrades direktorāts
D2 nodaļa – Radošā Eiropa

E-pasts: eac-unite-D2@ec.europa.eu

*Eiropas
B-1049 Brisele*

Komisija

© Eiropas Savienība, 2021. gads
Dokumentā izklāstītās informācijas atkārtota izmantošana ir atļauta, ja tiek norādīts informācijas avots.
Eiropas Komisijas dokumentu atkārtotas izmantošanas politiku reglamentē Lēmums 2011/833/EU (OV L 330, 14.12.2011., 39. lpp.).

Gadījumos, kad uz attēlu vai citu materiālu izmantošanu vai reproducēšanu netiek attiecinātas ES autortiesības, ir jāvēršas pie autortiesību īpašnieka, lai saņemtu atļauju attiecīgo attēlu un citu materiālu izmantošanai vai reproducēšanai.

Eiropas kultūras galvaspilsētas (EKG) atlase 2027. gadam

Latvijā

Ekspertu žūrijas ziņojums

Priekšatlases posms

sagatavoja

Alins-Adrians Niķa (*Alin-Adrian Nica*) (referents), Desislava Gavrilova (*Dessislava Gavrilova*), Diāna Čivle (priekšsēdētājas vietniece), Else Kristensena Redžepoviča (*Else Christensen-Redžepović*), Ģirts Majors, Jelle Burhrāfs (*Jelle Burggraaff*) (referents), Žorže Serveira Pinto (*Jorge Cerveira Pinto*) (referents), Paulina Florjanoviča (*Paulina Florjanowicz*), Pjērs Sovažo (*Pierre Sauvageot*), Suvi Innile (*Suvi Innilä*) (priekšsēdētāja)

Saturs

Ievads	5
Ekspertu žūrijas sanāksme	5
Nākamās darbības	6
Pateicība	6
Kandidātu novērtējums	7
Cēsis	7
Secinājums	10
Daugavpils	10
Secinājums	13
Jēkabpils	14
Secinājums	16
Jelgava	16
Secinājums	19
Jūrmala	19
Secinājums	21
Kuldīga	22
Secinājums	24
Liepāja	24
Secinājums	27
Ogre	27
Secinājums	30
Valmiera	30
Secinājums	33
Vispārīgi ieteikumi	33
Vispārīgi	34
Ieguldījums ilgtermiņa stratēģijā	34
Kultūras un mākslas programma	35
Eiropas dimensija	35
Sabiedrības iesaistīšana	36
Pārvaldība	37
Izpildes spēja	37

Ievads

Šis ir ekspertu žūrijas ("žūrija") ziņojums par 2027. gada Eiropas kultūras galvaspilsētas konkursa priekšatlases posmu Latvijā. Eiropas kultūras galvaspilsētu iniciatīva aizsākās 1985. gadā. Tituls "Eiropas kultūras galvaspilsēta" līdz šim ir piešķirts vienai Latvijas pilsētai, proti, Rīgai 2014. gadā.

Latvijas Republikas Kultūras ministrija ("Ministrija") rīkojas kā vadošā iestāde konkursam, kura norisi reglamentē Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums 445/2014/ES (2014. gada 16. aprīlis) ("Lēmums"),¹ un "Nolikums – Konkurss par 2027. gada Eiropas kultūras galvaspilsētas nosaukumu Latvijā" ("Nolikums"), ko ir pieņēmusi Ministrija, un kas ir publicēts Ministrijas tīmekļa vietnē².

Saskaņā ar Nolikuma 2. pantu, lai īstenotu atlases procedūru, tika izveidota 12 neatkarīgu ekspertu žūrija. Eiropas Savienības iestādes un struktūras (Eiropas Parlaments, Padome, Komisija un Reģionu komiteja) iecēla desmit ekspertus, bet Ministrija – divus ekspertus. Viens no žūrijas locekļiem neieradās uz sanākumi veselības apsvērumu dēļ, savukārt vēl viens loceklis (izvirzīja Eiropas Komisija) atkāpās no dalības žūrijā 2021. gada aprīļa beigās un līdz šim viņa vietā nav iecelts jauns ekspertu grupas loceklis.

Konkurss norisinās divos posmos – priekšatlase (kandidātu atlase) un galīgā atlase. Ministrija 2020. gada 4. augustā izsludināja uzaicinājumu iesniegt pieteikumus. Līdz 2021. gada 4. jūnijam tika iesniegti deviņi pieteikumi no šādām pilsētām: Cēsis, Daugavpils, Jelgava, Jēkabpils, Jūrmala, Kuldīga, Liepāja, Ogre un Valmiera.

Ekspertu žūrijas sanāksme

Ņemot vērā ar Covid-19 saistītos ceļošanas ierobežojumus, un to, ka žūrijas sastāvā esošajiem ekspertiem un kandidātpilsētu delegācijām nebija iespējams tikt klātienē Rīgā, žūrijas tikšanās noritēja tiešsaistē no 2021. gada 5. līdz 8. jūlijam, piedaloties žūrijas pārstāvjiem no 9 valstīm. Žūrija par tās priekšsēdētāju ievēlēja Suvi Innile (*Suvi Innilä*), savukārt Diāna Čivle tika ievēlēta par priekšsēdētājas vietnieci. Visi žūrijas locekļi parakstīja Interesu konflikta neesamības un konfidencialitātes deklarāciju un nosūtīja to Ministrijai pirms priekšatlases sanāksmes norises. Ministrijas un Eiropas Komisijas pārstāvji piedalījās sanāksmē novērotāju statusā. Novērotāji nepiedalījās žūrijas apspriedēs un lēmuma pieņemšanā.

Priekšatlases sanāksmē, kas norisinājās no 2021. gada 5. līdz 7. jūlijam, katra kandidātpilsēta, uzstājoties alfabētiskā secībā, iepazīstināja ar savu pieteikumu (atvēlētais laiks pieteikuma prezentācijai – 45 minūtes) un atbildēja uz žūrijas jautājumiem (atvēlētais laiks jautājumu un atbilžu sesijai – 60 minūtes). Savukārt 8. jūlija dienas pirmajā pusē norisinājās žūrijas apspriedes.

Preses konferencē, kas notika 2021. gada 8. jūlija pēcpusdienā, žūrijas priekšsēdētāja paziņoja (attālināti, izmantojot Zoom platformu) ekspertu ieteikumu un to, ka Ministrija aicina galīgajai atlasei iesniegt pieteikumus šādām pilsētām (alfabētiskā secībā):

Daugavpils, Jūrmala, Liepāja un Valmiera.

¹ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.132.01.0001.01.ENG (angļu valodā)
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32014D0445&from=EN> (latviešu valodā)

² <https://www.km.gov.lv/lv/media/323/download>

Ir svarīgi atzīmēt, ka žūrija ņēma vērā pieteikumu sagatavošanu ārkārtas situācijas laikā, ko izraisīja Covid-19 pandēmija un tās laikā noteiktie pārvietošanās ierobežojumi. Lai gan pāreja no klātienes sanāksmēm uz sanāksmēm tiešsaistē ir kļuvusi par jauno ikdienas realitāti, turpinoties ierobežojumiem Eiropā un pasaulē, tas ievērojami ierobežoja konkursa dalībnieku iespējas iesaistīt iedzīvotājus un vietējās ieinteresētās puses, kā arī zināmā mērā kavēja Eiropas un starptautisko partnerību izveidi. Galīgajā atlases kārtā šīm dimensijām tiks pievērsta īpaša vērība un tās ir īpaši jānostiprina. Paredzams, ka pandēmijas radītās sekas atstās ilgstošu ietekmi uz kultūras nozari, un tai ir būtiski jāmainās un jāpielāgojas jaunajiem apstākļiem. Tāpat tiek sagaidīts, ka visas četras izvēlētās pilsētas savos pieteikumos pievērsīs uzmanību gan praktiskām lietām, gan arī mākslinieciskajam redzējumam pēc Covid-19. Tāpat ir paredzēts, ka pilsētas pārskatīs un apstiprinās pieteikumos iekļautos budžeta plānus. Ir svarīgi, lai visas konkursa fināla kārtai izvēlētās pilsētas paredzētu reālistisku valsts budžeta ieguldījumu.

Nākamās darbības

Ministrija organizēs izvēlēto kandidātpilsētu oficiālo apstiprināšanu, pamatojoties uz šajā ziņojumā iekļautajiem ieteikumiem (Lēmuma 8. pants). Pēc tam Ministrija uzaicinās apstiprinātajā sarakstā minētās kandidātpilsētas iesniegt pārskatītus pieteikumus atlases fināla kārtai.

Atlasītās pilsētas tiek aicinātas ņemt vērā žūrijas sniegto novērtējumu un šajā ziņojumā minētos ieteikumus.

Pārskatīto pieteikumu iesniegšanas termiņu Ministrija izziņos drīzumā. Galīgās atlases sanāksme ir paredzēta Rīgā 2022. gada aprīlī vai maijā (par attiecīgo datumu paziņos Ministrija).

Tieši pirms galīgās atlases sanāksmes divi līdz četri žūrijas locekļi dosies vienas dienas vizītē uz atlasītajām pilsētām, lai iegūtu vairāk informācijas par attiecīgajiem pieteikumiem. Eiropas Komisijas un Ministrijas pārstāvji pievienosies žūrijas locekļiem novērotāju statusā.

Pateicība

Žūrijas locekļi vēlas izmantot iespēju un pateikties visiem tiem, kuri iesaistījās šī konkursa priekšatlases posmā. Žūrija īpaši atzīmē to, ka visas pilsētas ir izmantojušas konkursa pieteikuma iesniegšanas procesu kā iespēju, lai stiprinātu katras pilsētas kultūras nozares stratēģiju, kā arī kultūras un Eiropas lomu to vispārējā sociāli ekonomiskajā attīstībā. Šis jau ir nozīmīgs ieguvums konkursā par Eiropas kultūras galvaspilsētas nosaukuma piešķiršanu. Žūrija mudina visas kandidātpilsētas turpināt attīstīt un īstenot katras pilsētas attiecīgās kultūras stratēģijas.

Žūrija vēlas pateikties visām deviņām kandidātpilsētām, kā arī visiem, kas piedalījās pilsētu pieteikumu sagatavošanā, Eiropas Komisijai par padomu sniegšanu un Ministrijai par teicamo konkursa administrāciju, tostarp IT komandai par atbalstu.

Kandidātu novērtējums

Novērtējot kandidātus, žūrija ņēma vērā Lēmuma 2. panta rīcības vispārīgos un īpašos mērķus un prasību, lai pieteikums būtu balstīts uz kultūras programmu ar spēcīgu Eiropas dimensiju, kas ir izstrādāta tieši šī nosaukuma mērķiem (4. pants).

Žūrija izvērtēja katru pieteikumu saskaņā ar 5. pantā izklāstītajiem sešiem pieteikumu novērtēšanas kritērijiem:

- Ieguldījums pilsētas ilgtermiņa stratēģijā,
- Kultūras un mākslas saturs,
- Eiropas dimensija,
- Sabiedrības iesaistīšana,
- Pārvaldība,
- Izpildes spēja.

Žūrijai nebija skaidrs, vai katra no kandidātpilsētām ir pilnībā pabeigusi savas pilsētas kultūras stratēģijas oficiālu apstiprināšanu pilsētas domē. Viena no Lēmuma 445/2014/ES svarīgākajām iezīmēm, kas reglamentē Eiropas kultūras galvaspilsētas statusu ieguvušās pilsētas rīcību, sākot ar 2020. gadu, ir prasība, lai pilsētām būtu oficiāla un skaidra kultūras stratēģija. Tā ir paredzēta, lai nodrošinātu, ka Eiropas kultūras galvaspilsētas statusa iegūšana balstās uz pilsētas un tās kultūras dzīves vidēja termiņa pārveidošanas plāniem.

Turpmākajos komentāros žūrija izklāsta galvenos atzinumus priekšatlases posmā. Attiecībā uz izvēlētajām pilsētām tiek sniegti konkrēti un vispārīgi ieteikumi, lai palīdzētu tām sagatavot galīgos pieteikumus.

Žūrija uzsver, ka tās sniegtie novērtējumi par kandidātpilsētām balstās uz pilsētu iesniegto pieteikumu un prezentāciju izvērtējumu priekšatlases sanāksmes norises laikā. Pilsētas vēsture, tās līdzšinējā un pašreizējā politika un kultūras norišu piedāvājums var būt pamats ierosinātajai programmai, taču tie nav būtiski kritēriji atlases procesā. Žūrijas novērtējumu un ieteikumu pamatā ir analizētās atlasīto kandidātpilsētu spējas turpmākajos mēnešos līdz konkursa galīgās atlases sanāksmei īstenot nepieciešamās darbības Eiropas kultūras galvaspilsētas nosaukuma iegūšanai.

Cēsis

Cēsis iepazīstināja ar savu kandidatūru, un izvēlēta pilsētas tēma ir "22. gadsimts". Projekta mērķis ir uzdot jautājumus un meklēt atbildes saistībā ar 22. gadsimtu, parādot, ka "cilvēki, dzīvojot nelielās pilsētās, var uzdot nozīmīgus jautājumus, piedāvāt risinājumus un ļaut sevi sadzirdēt citiem, kā arī uzsverot, ka saiknei starp cilvēkiem ir svarīga loma nākotnē". Izvirzot savu kandidatūru, Cēsis vēlas kļūt par spožu zvaigzni Eiropas kultūras zvaigznājā.

Eiropas kultūras galvaspilsētas projekta ietvaros pilsēta iesaista arī kaimiņu pašvaldības un sadarbojas ar citām reģiona pašvaldībām, lai īstenotu savas ambīcijas attiecībā uz cilvēkresursiem un kultūras pasākumiem.

Ieguldījums ilgtermiņa stratēģijā:

- Pilsēta 2020. gadā apstiprināja tās kultūras stratēģiju 2020.–2030. gadam.
- Pieteikumā ir uzsvērts Eiropas kultūras galvaspilsētas projekts, un projekts ir iekļauts šajā stratēģijas dokumentā (kā arī pilsētas ilgtermiņa attīstības

dokumentos), tomēr šajā pieteikuma posmā nav pietiekami norādīta saikne starp abiem dokumentiem.

- Programmas pieci pīlāri skaidri nosaka ilgtermiņa ietekmi uz pilsētas kultūras, sociālo un ekonomikas jomu.
- Ņemot vērā kultūras jomas un radošo nozaru iespēju uzlabošanas ieceres, pieteikumā ir iekļautas atsauces uz tādām iniciatīvām kā koprades māja "Skola 6" un radošais un digitālais kvartāls "Neredzīgo kvartāls", tomēr projektā nav atspoguļots pietiekams šo iniciatīvu konteksts. Taču, paraugoties no otras puses, mērķis atrast kultūras nozarē digitālus risinājumus dažādos aspektos ir nozīmīgs un pamatots.
- Tomēr kultūras un citu nozaru savstarpējo saistību raksturojums, izmantojot tikai uzskaitītos projektus, nedod iespēju novērtēt to nozīmi un pamatotību ilgtermiņa skatījumā.
- Uzraudzības un novērtēšanas plāni nav pietiekami izstrādāti pat šā konkursa pirmajā atlases posmā. Tajos ir iekļauti rādītāji, bet nav sniegts šo rādītāju detalizēts izklāsts, kā arī tie nav iekļauti metodoloģiskā sistēmā.

Kultūras un mākslas saturs:

- Cēsis kā Eiropas kultūras galvaspilsēta paredz "kļūt par pozitīvu globālu procesu radītāju, kas palīdzēs atrast iespēju padomāt, aizbēgt un atjaunoties, lai pēc tam atgrieztos un iesaistītos kopīgos radīšanas procesos". Cēsīm kā Eiropas kultūras galvaspilsētai 2027. gada ir mērķis radīt jaunu domāšanas veidu un uztveri par nākotnes cilvēci. Žūrija uzskata, ka tāds mērķis ir vērienīgs un nozīmīgs.
- Pilsētas iesniegtajā programmā ir vairāki tematiskie pīlāri, kas attiecas uz vidi un ekosistēmu, mūsdienu politisko kultūru, attiecībām starp cilvēkiem un vietām, kā arī pagātnes un nākotnes krustojanos. Pieteikumā ir iekļauti 43 projekti, no kuriem 19 tika izstrādāti kopā ar iedzīvotājiem, 2020. gada beigās rīkojot ideju apspriešanu. Programmas vispārējā koncepcija ir diezgan labi izstrādāta, kā arī dažādība starp maziem un vietējiem projektiem un projektiem ar augstiem Eiropas mērķiem, piemēram, Cēsis vēlas kļūt par "sava veida Ziemeļeiropas Davosu".
- Projekti aptver Cēsu vēsturi un citus tipiskus pilsētas elementus, kā arī vairums projektu ir saistīti ar nozīmīgākajiem Eiropas jautājumiem; kopumā programma ir vērienīga, un tajā ir vairāki ļoti interesanti projekti.
- Tomēr ņemot vērā, ka pilsētas pārstāvētā kultūras nozare ir neliela, bet programmā ietvertie plāni ir vērienīgi, rodas jautājumi, cik lielu daļu no pasākumu programmas Cēsis īsteno, piesaistot ārpalpojumu, un šis jautājums nav skaidrs no iesniegtā pieteikuma, nedz arī ir ieviesta skaidrība notikušās prezentācijas laikā.
- Tāpat nav skaidrs, cik lielā mērā, izstrādājot šo vērienīgo programmu, ir ņemtas vērā vietējo iedzīvotāju vajadzības un vēlmes, neraugoties uz to, ka tika organizēta kopīga ideju apspriešana, jo lielākā daļa ierosināto pasākumu nepārprotami ir vērsti uz ārpus Cēsīm esošo auditoriju.
- Tēma "22. gadsimts", kas vērsta uz nākotni, ir riskanta, ņemot vērā to, ka nav iespējams prognozēt problēmas, ar ko cilvēki Eiropā saskarsies pēc 80 gadiem.

Eiropas dimensija:

- Lai gan pieteikumā ir minēti sadarbības tīklu un partneru piemēri, tomēr Eiropas dimensija ir diezgan slikti aprakstīta, kā arī nav konkrēti aplūkota tās saistība ar kultūras programmu.
- Pilsēta ir biedrs vairākās starptautiskās organizācijās (Eiropas Kultūras centru tīkls, Baltijas pilsētu savienība, Baltijas jūras reģiona piļu un muzeju asociācija un Hanzas savienība), un dalība šajās organizācijās ir nozīmīgs pamats sadarbībai un Eiropas kultūras galvaspilsētas programmas publicitātei.

- Pieteikumā ir minētas vairākas Eiropā aktuālas tēmas (Eiropas demokrātija, cīņa pret manipulējošu informāciju, Eiropas kolektīvā atmiņa, Jaunais Eiropas "Bauhaus", plāni par klimatneitrālu Eiropu), kuras ir ļoti nozīmīgas un relevantas, taču šīs tēmas nav konkrēti atspoguļotas iesniegtās kultūras programmas ietvaros.
- Žūrija atzinīgi vērtē kandidātpilsētas nodibinātās saiknes ar iepriekšējām, esošajām un nākamajām Eiropas kultūras galvaspilsētām, kā arī ar tās četrām sadraudzības pilsētām, jo tāds solis var veicināt sadarbību kultūras jomā Eiropā, taču pieteikumā nav detalizētāk izklāstīta paredzētā sadarbība.
- Pieteikumā nav minēti ne Eiropu pārstāvošie mākslinieki, ne arī citu valstu kultūras nozares pārstāvji.
- Pieteikumā trūkst rīcības plāna, kā piesaistīt plašu starptautisko auditoriju, kā arī ir nepieciešams kultūras programmā konkrētāk iekļaut pilsētas sadarbību ar Eiropas kultūras tīkliem.
- Programmas ietvaros varētu labāk iesaistīt nacionālās minoritātes kā Eiropas kultūras telpas savienotājus.

Sabiedrības iesaistīšana:

- Pieteikuma sagatavošana priekšatlases posmam tika veikta pandēmijas laikā, un tādēļ tradicionālus sabiedrības iesaistīšanas metodes nebija iespējams īstenot. Tomēr tika organizētas vairākas tiešsaistes sanāksmes un ideju apmaiņas diskusijas, kurās piedalījās pilsētu pārstāvošās publiskā, privātā un NVO sektora ieinteresētās puses. Žūrija to vērtē atzinīgi.
- Neraugoties uz šiem sarežģītajiem apstākļiem, komandai ir izdevies aktīvi iesaistīt vietējos iedzīvotājus (t. i., logotips tika izvēlēts atklātā konkursā, kā arī tika izsludināts atklāts uzaicinājums iesūtīt projektu idejas, no kurām 19 tika iekļautas pieteikumā). Tas ir vērtējams pozitīvi.
- Tomēr līdz šim ir noorganizēts tikai viens "pasākums", proti, Ziemassvētku eglītes rotāšana. Drīzumā tiks organizētas pastaigas pa pilsētu, lai apmeklētu tās vietas, kuras pandēmijas dēļ joprojām ir slēgtas.
- Mazāk pozitīvi ir vērtējams tas, ka nav skaidras stratēģijas, kā programmā iesaistīt minoritātes un mazāk aizsargātās sabiedrības grupas. Pieteikumā ir uzsvērts, ka joprojām ir neskaidrs, kāda būs pēc pandēmijas realitāte, tāpēc nav iespējams prognozēt turpmākos apstākļus. Tāpēc tiek piedāvāta jaukta veida pieeja, kurā ir apvienota jaunu tehnoloģiju izmantošana un pasākumi, kuri ir brīvi pieejami jebkurai sabiedrības daļai, lai iekļautu dažādus iedzīvotāju slāņus, tomēr šī pieeja nav pietiekami detalizēti izstrādāta.
- Skolēnu un jauniešu iekļaušana tiek uzskatīta par svarīgu faktoru, tomēr arī šeit netiek sniegta detalizētāka informācija, kā šī iekļaušana tiks īstenota, un tas raisa izbrīnu, jo, ņemot vērā pieteikuma pamattēmu, kas ir vērsta, lai uzrunātu nākotnes pilsoņus ar 22. gadsimta devīzi, tieši šobrīd Cēsīs un pilsētas reģionā dzīvojošie bērni ir nākotnes pilsoņi.
- Pieteikumā nav iekļautas atsauces uz auditorijas attīstības stratēģiju un brīvprātīgo programmu. Komanda, sniedzot atbildi uz izskanējušo jautājumu šīs tēmas saistībā, atzina, ka tas ir viens no projekta trūkumiem.

Pārvaldība:

- Pieteikumā norādītais kultūras nozares gada budžets ietver ne tikai kultūras pasākumus, bet arī ieguldījumus kultūras infrastruktūras attīstībā, kamdēļ nav iespējams gūt priekšstatu par kultūras nozares budžeta dimensijām un tendencēm.
- Norādītais budžets ir 10,1 milj. eiro, taču žūrija uzskata, ka šī summa ir diezgan maza prezentētajai vērienīgajai programmai. Kā viens no pozitīvi minamajiem

aspektiem ir tas, ka budžets ir labi strukturēts starp privāto un publisko sektoru, kā arī tā sadalījums starp dažādiem darbības izdevumu veidiem.

- Piedāvātās programmas izpildes struktūra tiks īstenota ar nodibinājuma "Cēsis 2027" starpniecību, un tā komandas pamatsastāvā būs pārstāvji, kuri piedalījās pieteikuma sagatavošanās procesā. Gadījumā, ja pilsēta iegūs Eiropas kultūras galvaspilsētas titulu, komanda tiks papildināta, organizējot atklātus konkursus.
- Neparedzētu izdevumu plānošanas sadaļa ir pārliecinoša un daudzpusīga.
- Atbilstoši un reāli izpildāmi ir arī mārketinga un komunikācijas plāni.
- Ne tik pozitīvs aspekts ir attiecināms uz pārvaldības un projekta īstenošanas struktūru, kas nav aprakstīts pietiekami detalizēti. Jo īpaši nav precizēts nodibinājuma "Cēsis 2027" padomes sastāvs, kā arī izpildes struktūra ir aprakstīta pārāk virspusēji. Žūrijas skatījumā tas ir nozīmīgs trūkums.

Izpildes spēja:

- Pilsētas dome vienbalsīgi piekrita pilsētas kandidatūrai.
- Pilsēta ir apzinājusi 150 potenciālus kultūras objektus, kas ir piemēroti kultūras pasākumu norisēm, līdztekus tiks izveidota īslaicīga infrastruktūra, kā arī tiks izveidota pastāvīga izstāžu zāle, pārvietojama skatuve un brīvdabas estrāde. Šis apņemšanās ir vērtējamas pozitīvi neatkarīgi no tā, kāds būs konkursa rezultāts.
- Cēsim ir pieredze starptautiska līmeņa pasākumu rīkošanā, un šis aspekts tiek vērtēts atzinīgi.
- Galvenie izaicinājumi ir saistīti ar izmitināšanu un transportu; pilsēta pie šī jautājuma strādās turpmākos sešus gadus.

Secinājums

Žūrijas ieteikums ir nevirzīt Cēsu pilsētas pieteikumu konkursa galīgajai atlases kārtai.

Žūrijas skatījumā uz nākotni vērstā tēma "22. gadsimts" ir riskanta, ņemot vērā nespēju paredzēt problēmas, ar kurām Eiropas iedzīvotāji saskarsies pēc astoņām desmitgadēm. Turklāt pieteikumā izklāstītās projektu idejas un risinājumi nesniedz šīs tālās nākotnes koncepcijas pārliecinošu iekļaušanu programmas saturā. Tostarp žūrija uzskata, ka saikne starp tēmu un pamatiedzīvotājiem ir neattīstīta, jo nav izstrādāta stratēģija darbam ar bērniem un jauniešiem, lai gan tieši viņi dzīvos minētajā gadsimtā.

Kultūras un mākslas programma ir vērienīga, un tajā ir iekļauti vairāki ļoti interesanti projekti, taču nav īsti skaidrs, cik lielā mērā ir ņemtas vērā vietējo iedzīvotāju vajadzības un vēlmes. Eiropas dimensijas risinājums arī atpaliek no tā, kas tiek sagaidīts šajā posmā, jo līdz šim nav izveidotas pietiekami daudz un konkrētas starptautiskās sadarbības partnerības. Turklāt nav detalizēti sniegta informācija par vairākiem uz EKG pārvaldību attiecināmajiem aspektiem.

Tomēr žūrija atzinīgi novērtē plašo atbalstu pilsētas kandidatūrai un mudina pilsētu turpināt tās plānus attiecībā uz investīcijām kultūras nozares infrastruktūrā.

Daugavpils

Pilsētas kultūras stratēģijas mērķis ir veidot Daugavpili par dinamisku kultūras pilsētu pie Latvijas austrumu robežas ar redzamu klātbūtni uz valsts un Eiropas skatuves, radot daudzveidīgu un mūsdienīgu kultūras piedāvājumu, sekmējot radošo brīvību un pašizpausmi, saglabājot kultūras mantojumu, veicinot kopienas patriotismu un piederību pilsētai.

Daugavpils iesniegtā pieteikuma būtība ir "Lingua Franca" koncepcija, atspoguļojot daudznacionālo vidi pilsētā.

Ieguldījums ilgtermiņa stratēģijā:

- Pilsēta 2021. gada maijā apstiprināja tās kultūras stratēģiju līdz 2027. gadam. Daugavpils pilsētas un reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam ir uzsvērtā un integrēta kultūra, kas nodrošinātu turpmāku plānoto mērķu īstenošanu arī pēc 2027. gada.
- Pieteikums Eiropas kultūras galvaspilsētas statusa iegūšanai ir sagatavots, ņemot vērā kultūras stratēģiju, un EKG mērķi saskan ar kultūras attīstības ilgtermiņa redzējumu, kas ir vērtējams ļoti pozitīvi.
- Lai stiprinātu kultūras jomas un radošo nozaru kapacitāti, tostarp sekmējot ciešāku sadarbību starp dažādām nozarēm, ir izveidota starpdisciplināra darba grupa, kurā ir iesaistīti vairāku pašvaldības departamentu pārstāvji, lai plānotu kultūras attīstības projektus. Tas ir vērtējams kā pozitīvs iznākums pieteikuma iesniegšanas procesā.
- EKG programmas ilgtermiņa ietekme pilsētas, reģionālajā un Eiropas līmenī uz kultūras, sociālo, ekonomisko un vides jomu ir aprakstīta detalizēti un reālistiski.
- Uzraudzības un novērtēšanas plāni priekšatlases posmam ir pietiekami izstrādāti.

Kultūras un mākslas saturs:

- EKG programmas koncepcijas būtība ir "Lingua Franca": Meklēt, Radīt, Runāt. "Lingua Franca" programmas stratēģija ir balstīta uz trīs jautājumiem: Kā EKG palīdz atrast kopīgu valodu? Kā EKG palīdz radīt kopīgu valodu? Kā EKG palīdz sazināties kopīgā valodā? Lielākā daļa no projekta idejām ir labi izstrādātas un gatavas faktiskai īstenošanai.
- Kultūras programma ir izveidota tā, lai tajā būtu vieta dažāda apmēra projektiem, tostarp ļoti mazām iedzīvotāju ierosinātām kultūras iniciatīvām, ko paredz koncepcijas tematiskā līnijā "Burti un zilbes", kā arī lieliem ilgtermiņa un pārveidojošiem pasākumiem zem tematiskās līnijas "Pieturzīmes". Katrai tematiskajai līnijai ir sava programmas veidošanas pieeja, kā arī struktūras. Programma ir izveidota, paredzot plašu līdzdalību, kā arī projekti ir cieši saistīti ar vietējiem apstākļiem un vajadzībām. Žūrija šādu programmas pieeju vērtē ļoti atzinīgi.
- Tomēr koncepcija un piedāvātā programmas struktūra ir sarežģīta, aptverot pārāk daudz slāņus, kas šādā formātā apgrūtina saziņu ar sabiedrību. Turklāt šī koncepcija raisa jautājumus par saskaņotību, jo pēc žūrijas domām tā nesniedz atbildes uz uzdotajiem jautājumiem un izvirzītajiem mērķiem.
- EKG mērķis ir "aicināt uz kopradīšanu un sadarbību visās valodās runājošos cilvēkus, lai iestātos par ilgtspējīgu kopīgu dzīvi". Tomēr viens no kultūras programmas galvenajiem mērķiem ir veicināt latgaliešu valodas lietošanu, un uzsvars tiek likts uz latgaliešu kultūras popularizēšanu programmas ietvaros. Žūrija šajā apstākļī saskata pretrunu.
- Kopumā programmas pasākumu idejas ir aktuālas un noderīgas Daugavpils kultūras notikumu kalendāram, taču tām pietrūkst starptautiskas dimensijas, kas būtu jāņem vērā EKG kontekstā.
- Vēl viens pieteikuma trūkums ir tas, ka nav aptverti pietiekami sekmīgi veidi, lai attīstītu un pilnveidotu kultūras mantojuma un tradicionālās kultūras jomu, izmantojot novatoriskas un eksperimentālas kultūras izpausmes.

Eiropas dimensija:

- Programmā ir iekļauti dažādi pasākumi un tā iepazīstina ar konkrētiem projektiem, kas aptver tādas Eiropas tēmas un vērtības kā: demokrātija, vides

aizsardzība/dabas saglabāšana, kultūras daudzveidības saglabāšana, Eiropas pilsonība, iecietība u. c.

- Stratēģija, lai piesaistītu plašas Eiropas un starptautiskas sabiedrības interesi, ir reāli īstenojama, labi strukturēta, kā arī ir vērsta uz kultūras programmas kvalitāti, digitālo pieejamību, radošo tūrismu, Eiropas mēroga konferencēm un forumiem, Latgales diasporas kā kultūras vēstnieku izraudzīšana, viesmīlības jomas kapacitātes uzlabošanu un ieguldījumiem starptautiskajā mārketingā.
- Pilsētas sajūtu stāsts, kurā tiek aprakstīts, ka pilsēta dzīvo padomju mantojuma pagātnes ēnā, kas apslāpē izaugsmi un iespējas, par pilsoņos valdošajiem stereotipiem un neīstenotām kultūras jomas iespējām valsts un starptautiskā līmenī, ir Eiropas temats ar lielu potenciālu.
- Eiropas līmeņa un starptautiskās saites ir stabilas, un pilsētai ir arī labas sadarbības iestrādes ar citām Eiropas kultūras galvaspilsētas titulu ieguvušajām pilsētām un kandidātpilsētām. Tomēr šīm sadarbības iestrādēm nav tiešas saistības ar kultūras programmu, kā arī ir nepieciešama turpmāko plānu pilnveidošana attiecībā uz ārvalstu mākslinieku piesaisti.
- Pieteikumā nav minēti galvenie Eiropas kultūras organizāciju tīkli, ar kuriem pilsēta varētu sadarboties. Šie tīkli pilsētai var sniegt pievienoto vērtību programmas īstenošanas procesā, kā arī nodrošināt, ka Eiropas kultūras organizāciju tīklu ietvaros Daugavpils plānotajos pasākumos darbojas kā Eiropas konferenču, sanāksmju un darbnīcu rīkotājipilsēta. Šie tīklu pasākumi varētu palīdzēt attīstīt "Daugavpils 2027" pilsētas zīmolu Eiropā un ārpus tās.

Sabiedrības iesaistīšana:

- Visas apspriedes ar organizācijām, kas darbojas Daugavpilī un tās reģionā, notika tiešsaistē Covid-19 izraisītās pandēmijas dēļ. Neskatoties uz to, neseno veiktās aptaujas dati liecina, ka 88% pilsētas iedzīvotāju atbalsta Daugavpils kandidatūru Eiropas kultūras galvaspilsētas titulam. Žūrija uzskata, ka tas ir daudzsološs rezultāts.
- Projekta mērķis ir iesaistīt lielāko daļu pilsētas iedzīvotājus līdzdarboties kā brīvprātīgajiem, tostarp taksometru vadītājus, viesmīļus, vispārējo personālu u.c. Tomēr brīvprātīgo iesaistes plāni ir ļoti plaši, bet līdz šim nav izstrādāta konkrēta stratēģija, kā nodrošināt dažādu mērķauditoriju līdzdalību.
- Lai palīdzētu nodrošināt Eiropas kultūras galvaspilsētas programmas pieejamību visām mazāk aizsargātajām sabiedrības grupām, tiks izveidota konsultatīva padome. Šī ir pozitīva iniciatīva. Tomēr, neskatoties uz to, ka ir apzināti iespējamie šķēršļi dažādu vecuma grupu piesaistīšanai, kā arī sniegts vienkāršots stratēģijas apraksts to pārvarēšanai, atstumtības riskam pakļautās grupas nav skaidri aprakstītas, un šo grupu iesaistīšanas pieejas izstrādei ir nepieciešams veltīt vairāk laika.
- Lai popularizētu EKG ideju, ir plānots iesaistīt Daugavpilī dzimušos, bet pašlaik citviet Eiropā un ārpus tās dzīvojošos cilvēkus, kas *per se* ir laba ideja, taču šīs idejas stratēģija joprojām ir neskaidra.
- Turklāt, lai gan ir pieminēts pilsētas kultūras daudzveidīgais raksturs, tas nav izvērts pieteikuma sabiedrības iesaistīšanas sadaļā, un tamdēļ uzskatāms par neizmantoto iespēju.

Pārvaldība:

- Pilsētas iecere ir novirzīt daļu no ikgadējā budžeta kultūras nozarei, lai finansētu EKG programmas sagatavošanas pasākumus un plānotos 2027. gada pasākumus. Kultūras nozarei atvēlētais gada budžets (1,7 milj. eiro) ir iekļauts pilsētas vispārējā darbības budžeta izdevumu sadaļā (5,5 milj. eiro). Papildu atvēlētais budžets 3,8 milj. eiro apmērā ierobežos iespējas organizēt lielus starptautiskus pasākumus.

- Darbības budžets 20 milj. eiro apmērā ir atbilstošs programmai un labi sabalansēts starp izdevumu pozīcijām. Kapitālizdevumu budžetu galvenokārt veido ieņēmumi no ES (52%) un no pilsētas budžeta (37%).
- Pilsētas dome apstiprinās finansiālās saistības vēlāk šī gada vasarā, savukārt sadarbības partneri no Latgales reģiona pašvaldībām varēs uzņemties finansiālās saistības pēc administratīvās reformas 2021. gada jūnijā.
- Programmas izpildes struktūra tiks īstenota ar nodibinājuma "Daugavpils rada" starpniecību, kas tiks izveidota 2023. gadā. Nodibinājuma departamentu un citu struktūrvienību kompetence ir caurskatāma un reālistiska, ko nav iespējams tomēr attiecināt uz Uzraudzības padomi un valdes locekļiem.
- Mārketinga un komunikācijas stratēģija ir izstrādāta visaptveroši, tā ir labi strukturēta, un tajā ir iekļauti mērķi, metodes un rīki.
- Riska novērtējuma un analīzes sadaļa ir izstrādāta pamatoti un detalizēti, kā arī sadaļā ir iekļauti riska ietekmes mazināšanas pasākumi.
- Nav skaidrs, kāpēc ir plānotas trīs konsultatīvas padomes. Žūrija uzskata, ka, apvienojot visus pārstāvjus vienā padomē, tiktu nodrošināta efektīvāka padomes darbība un lielāka sinerģija.
- Pieteikumā nav skaidri izklāstīta reģionālo sadarbības partneru loma un darbības koordinācija.

Izpildes spēja:

- Pilsētas dome vienbalsīgi piekrita pilsētas kandidatūrai.
- Lai gan Marka Rotko mākslas centram ir daudzfunkcionāla kultūras infrastruktūra un tas ir nepārprotams piensums, kā arī plānotā Oskara Stroka vasaras koncertzāle un vairāki pilsētas izstrādātie atjaunošanas plāni ir daudzsoļi, žūrija pauž bažas par salīdzinoši zemu infrastruktūras kapacitāti, ņemot vērā pilsētā maz pieejamo piemērotu kultūras telpu, lai uzņemtu tāda mēroga un kvalitātes notikumu kā EKG ar starptautisku rezonansi.
- Jautājumus raisa starp Daugavpili un partnerpilsētu Rēzekni esošais attālums, jo īpaši par to, cik liela loma būs Rēzeknei, lai veiksmīgi realizētu EKG programmu (tās daļu).
- Žūrijai interesē, vai Daugavpils viesnīcas, viesu nami, restorāni, bāri un kafējnīcas spēs uzņemt EKG programmas norises laikā sagaidāmo lielo skaitu vietējo un starptautisko viesu.
- Izņemot Marka Rotko mākslas centru, pilsētai nav lielas pieredzes starptautiska līmeņa pasākumu rīkošanā.

Secinājums

Žūrijas ieteikums ir virzīt Daugavpils pilsētas pieteikumu konkursa galīgajai atlases kārtai.

Žūrija uzskata, ka piedāvātā programmas koncepcija ir spēcīga, lai tiktu izstrādāts labs EKG piedāvājums. Tomēr žūrija uzsver, ka piedāvātā koncepcija un ierosinātā struktūra šajā posmā ir pārāk sarežģīta un ir nepieciešama pieteikumā ietvertu ideju konsolidēšana un attīstīšana. Tostarp pastāv arī šaubas, vai projekti sniedz atbildes uz izvirzītajiem koncepcijas jautājumiem un mērķiem.

Projektiem EKG kontekstā ir nepieciešams uzlabot starptautisko dimensiju un Eiropas dimensiju vispārīgi – ko Eiropa var darīt Daugavpils labā, un ko Daugavpils var darīt Eiropas labā?

Visbeidzot, vairumam pieteikumā iekļauto sadarbības iestrāžu nav tiešas saistības ar kultūras programmu, kā arī ir nepieciešama turpmāko plānu pilnveidošana attiecībā uz

ārvalstu mākslinieku piesaisti. Pieteikumā nav minēti galvenie Eiropas kultūras organizāciju tīkli, ar kuriem pilsēta varētu sadarboties. Kā arī īsti nav skaidrība par to, kāda sasaiste ir latgaliešu valodas popularizēšanai ar galveno koncepcijas tēmu.

Jēkabpils

Programmas koncepcijas vadmotīvs ir "Nospiedums laikā un telpā", un tās pamatā ir vīzija, kas vērs uzmanību uz indivīdu, kuru ietekmē kultūras telpas teritoriālās reformas. Koncepts ir attīstīts kultūras programmā četrās dimensijās: ES UN DABA, ES UN SABIEDRĪBA, ES UN ES, ES UN NĀKOTNE.

Latvijā īstenotās administratīvi teritoriālās reformas rezultātā tiks apvienotas piecas apkārtējās pašvaldības, kas ietver Jēkabpils pilsētu un tai piegulošās teritorijas (Krustpils, Jēkabpils, Aknīste, Sala un Viesīte), izveidojot vienotu administratīvo teritoriju un kultūrvides telpu, kuras centrs ir Jēkabpils pilsēta, kas būs EKG gada norises centrālā vieta.

Ieguldījums ilgtermiņa stratēģijā:

- Pilsēta 2021. gada maijā apstiprināja tās kultūras stratēģiju līdz 2027. gadam un tā ir sasaistīta ar pilsētas ilgtermiņa redzējumu līdz 2030. gadam.
- EKG dos pienesumu šīs stratēģijas īstenošanā, kā arī ir šīs stratēģijas neatņemama sastāvdaļa un attīstības katalizators, lai mudinātu uz pārmaiņām un būtu galvenais pārmaiņu virzītājspēks.
- Kultūras jomas un radošo nozaru kapacitātes stiprināšanas plāni ietver plašu darbību klāstu, piemēram, veicināt izglītotu, radošu cilvēku iesaistīšanos kultūras jomā, lai organizētu radošo industriju konferences un izveidotu sadarbības tīklu starp kultūras institūcijām un nevalstiskajām organizācijām.
- Apraksts par EKG ilgtermiņa ietekmi pilsētas, reģiona un Eiropas līmenī ir pieņemams. Tomēr saiknes starp kultūras, ekonomisko un sociālo nozari varēja būt labāk izstrādātas.
- Uzraudzības un novērtēšanas plāni ir pietiekami izstrādāti priekšatlases posmam.

Kultūras un mākslas saturs:

- Kultūras un mākslas programmai ir vienkārša koncepcija – kā tehnoloģijas/inženierzinātnes ietekmē fizisko telpu un cilvēku dzīvi. Jēkabpils pilsēta vēlas "izmantot pētniecības, kultūras un mākslas programmas, lai veidotu diskusijas ar citām Eiropas pilsētām par teritoriālo reformu ilgtermiņa ietekmi uz sabiedrību". Kļūstot par Eiropas kultūras galvaspilsētu, pilsētas galvenā vēlme ir saņemt atbildi uz jautājumu – "kāda ir reformu ilgtermiņa ietekme uz sabiedrību?"
- Žūrija uzskata, ka, lai gan ideja ir oriģināla, tēma ir pārāk šaura EKG kontekstam. Pieteikumā iekļautā programma ir izklāstīta pārāk vispārīgi, un minētie pasākumi pārsvarā ir diskusijas, semināri, sporta un atpūtas pasākumi, „multimediju gājēju celiņi”, pašdarbības kolektīvu organizētie festivāli u.c. Saikne starp koncepciju un aprakstītajiem kultūras pasākumiem ir nekonkrēta un salīdzinoši vāja.
- Turklāt kultūras un mākslas programma nav pietiekami izstrādāta, un vairums priekšlikumā izvirzīto konceptuālo jautājumu paliek neatbildēti, tostarp jautājums par vietējo mākslinieku iesaistīšanu. Gan programmas idejai, gan projekta idejām trūkst Eiropas mēroga.

- Nav arī skaidrs, kā vietējās kultūras organizācijas un mākslinieki ir tikuši iesaistīti programmas priekšlikumu izstrādē. Tas pats attiecināms arī uz iespējamajām Eiropas partnerībām un sadarbību ("Eiropas dimensijas" kritērijā).

Eiropas dimensija:

- Eiropas dimensija nav pietiekami spēcīgi izstrādāta, un tā nav sasaistīta ar kultūras programmu.
- Galvenā Eiropas tēma ir pilsētu apvienošana. Žūrija pauž bažas par šī temata atbilstību Eiropas līmenim kā programmas galvenajai tēmai.
- Plāni par plašu ārvalstu līdzdalības piesaisti ir vērsti uz konurbāciju (lielpilsēta ar pavadonpilsētām) kā starptautisku tēmu (kas ir ļoti ierobežota, kā arī rada šaubas par tās iespēju piesaistīt plašu auditoriju), starptautiskiem pasākumiem, starptautisko sadarbību ar dažādiem sadarbības tīkliem un mākslinieku rezidencēm, diasporu, partnerībām un komunikāciju ar ārvalstu pilsētām.
- Eiropas mākslinieku līdzdalība ir iekļauta vispārīgi, neminot esošos vai plānotos sadarbības piemērus.
- Pieteikumā nav minētas konkrētas pašreizējās vai paredzamās partnerattiecības ar ārvalstu kultūras pārstāvjiem, Eiropas kultūras organizāciju tīkliem vai pilsētām.

Sabiedrības iesaistīšana:

- Saskaņā ar pieteikumu EKG konkursa mērķis ir padarīt pilsētu par draudzīgu vietu dzīvošanai un strādāšanai, un par vietu, ar ko lepoties. Līdz šim ir veikta iedzīvotāju aptauja, taču aptaujas rezultāti nav uzrādīti. Tika izsludināts arī projekta ideju konkurss, kurā apkopotas dažādu kopienas pārstāvju idejas. Tika īstenota vēl viena kampaņa, lai piesaistītu pilsētas bijušo iedzīvotāju uzmanību, kuri pašlaik dzīvo ārzemēs. Šīs iniciatīvas ir vērtējamas ļoti pozitīvi, bet diemžēl pieteikumā nav izklāstīts iegūtais rezultāts, neskatoties uz to, ka pieteikuma komanda uzsvēra, ka "indivīds ir mūsu koncepcijas galvenā vērtība".
- Tāpēc nav iespējams noteikt, cik lielā mērā ierosinātā koncepcija un programma faktiski atbilst vietējās sabiedrības vajadzībām un vēlmēm.
- Ir plānota plaša brīvprātīgo programma, taču arī šajā gadījumā nav īsti skaidrs, vai iedzīvotāji ir gatavi tajā piedalīties, un kādā veidā viņi tiks iesaistīti.
- Virkne pasākumu tiek plānota tieši mazāk aizsargātajām sabiedrības grupām, tā vietā, lai nodrošinātu šīm grupām visu pasākumu pieejamību un iekļaujošu pieeju.
- Līdz šim attiecībā uz auditorijas attīstības stratēģiju tā ir noteikta tikai kā vajadzība pēc spēcīgākas kultūras izglītības programmas, lai sabiedrību sagatavotu "lielajiem mākslas un kultūras pasākumiem". Tā ir tikai viena stratēģijas dimensija. Tāpat pieteikumā nav sniegtas atsauces ne uz pilsētas daudznacionālo raksturu un tajā dzīvojošajām dažādajām nacionālajām minoritātēm, ne arī uz starptautisko auditoriju.

Pārvaldība:

- Plānoto darbības budžetu 22,08 milj. eiro apmērā veido pilsētas un valsts finansējums, katrai pusei ieguldot apmēram 47% no kopējā budžeta. Ar programmas norisēm saistītie izdevumi ir atbilstoši un īstenojami, un lielākā izdevumu daļa ir novirzīta mākslinieciskās programmas īstenošanai (70%).
- Kandidātpilsēta galvenokārt paļaujas uz ES fondu finansējumu (85%). Pilsētai un tās padotības iestādēm ir pieredze ES fondu līdzekļu piesaistē, jo no 2010. gada līdz 2020. gadam pašvaldības piesaistītās investīcijas 95% sastādīja ES fondu finansējums.

- Pilsētas dome finansiāli uzņemsies programmas darbības izdevumus pēc tam, kad žūrija apstiprinās pilsētu par Eiropas kultūras galvaspilsētu.
- Programmas izpildes struktūra tiks īstenota ar nodibinājuma "Jēkabpils 2027" starpniecību, kas tiks izveidota 2022. gadā. Ģenerāldirektora un mākslinieciskā vadītāja pienākumi ir izklāstīti un tie ir atbilstoši.
- Riska novērtējums ir izstrādāts rūpīgi un detalizēti.
- Mārketinga un komunikācijas stratēģija ir daudzpusīga un reālistiska.

Izpildes spēja:

- Pilsētas dome atbalstīja pilsētas kandidatūru.
- Žūrija pauž bažas par to, vai pilsētā un reģionā pieejamā kultūras infrastruktūra būs pietiekama, lai rīkotu EKG mēroga starptautiskus pasākumus.
- Pilsētā trūkst izmitināšanas iespējas, kā arī tā šajā ziņā ir atkarīga no citām pilsētām.
- Lai nodrošinātu EKG norisi atbilstoši visaugstākajiem Eiropas profesionālajiem standartiem, ir nepieciešama atbilstoša kapacitāte un prasmes. Ņemot vērā Jēkabpils pilsētas iespējas, žūrija nav droša par pilsētas pieteikuma plāna izpildes spējām.

Secinājums

Žūrijas ieteikums ir nevirzīt Jēkabpils pilsētas pieteikumu konkursa galīgajai atlases kārtai.

Žūrija uzskata, ka, lai gan ideja ir oriģināla, tēma ir pārāk šaura EKG kontekstam. Pieteikumā iekļautā programma ir izklāstīta pārāk vispārīgi, kā arī būtu nepieciešams uzskatāmāk parādīt saiknes starp pilsētas kultūras, ekonomikas un sociālo nozari. Tāpēc nav iespējams noteikt, cik lielā mērā ierosinātā koncepcija un programma faktiski atbilst vietējās sabiedrības vajadzībām un vēlmēm.

Turklāt kultūras un mākslas programma nav pietiekami izstrādāta, un vairums priekšlikumā izvirzīto konceptuālo jautājumu paliek neatbildēti. Gan programmas idejai, gan projekta idejām trūkst Eiropas mēroga.

Eiropas dimensija pieteikumā nav pietiekami attīstīta, kā arī tā nav sasaistīta ar kultūras programmu, piemēram, nav minētas konkrētas pašreizējās vai paredzamās partnerattiecības ar ārvalstu kultūras pārstāvjiem, Eiropas kultūras organizāciju tīkliem vai pilsētām.

Visbeidzot, žūrija pauž bažas arī par to, vai pilsētā un reģionā pieejamā kultūras un izmitināšanas infrastruktūra būs pietiekama, lai rīkotu EKG mēroga starptautiskus pasākumus.

Jelgava

Jelgava prezentēja savu pieteikumu, kura koncepcijas devīze ir "Tabula Rasa", un tas ir par "vēlmi mainīt sevi, pārvērtēt esošos apstākļus un panākt lielāku ietekmi". Pilsēta ar savu kandidatūru vēlas atšķirt jaunu lappusi pilsētas kultūras dzīvē. Gaidāmo EKG pasākumu norise galvenokārt paredzēta Jelgavas pilsētā, taču ievērojama mākslinieciskās un kultūras programmas daļa tiks īstenota arī vairākās vietās Jelgavas novadā.

Ieguldījums ilgtermiņa stratēģijā:

- Pilsēta 2021. gada maijā apstiprināja tās kultūras stratēģiju līdz 2027. gadam. Pilsēta ir izveidojusi jaunu Jelgavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2022.–2035. gadam. EKG nozīmi pilsētas kultūras stratēģijā varētu vēl vairāk pilnveidot, kā arī EKG ietekme kā stratēģisks mērķis nav pietiekami izstrādāts.
- Lai stiprinātu kultūras jomas un radošo nozaru kapacitāti, pieteikumā ir minētas organizācijas, kurām ir liela nozīme radošo industriju attīstībā, kā arī politiskā apņemšanās veicināt radošu ideju attīstību uzņēmējdarbībā, tūrismā, pārvaldībā un sociālās integrācijas procesos. Tomēr, izņemot vairāku radošu profesiju apmācības, konkrēti plāni attiecībā uz šīm iecerēm nav izstrādāti.
- Eiropas kultūras galvaspilsētas titula iegūšanas ilgtermiņa ietekme pilsētas, reģionālajā un Eiropas līmenī uz kultūras, sociālo, ekonomikas un vides jomu ir aprakstīta pārlicinoši.
- Tomēr ilgtermiņa saiknes starp kultūras, ekonomikas un sociālajām nozarēm ir nepietiekami izklāstītas.
- Uzraudzības un novērtēšanas plāni ir jāizstrādā konkrētāk, iekļaujot arī tādas vienības kā noteikto pamatrādītāju sarakstu un paredzēto laika grafiku.

Kultūras un mākslas saturs:

- Galvenā EKG programmas koncepcija ir "Tabula rasa". Koncepcijas mērķis ir atšķirt Jelgavas pilsētai jaunu, tīru lappusi un "pārrakstīt Jelgavas nepilnības". "Tabula rasa" koncepcija nav tikai māksliniecisks redzējums, bet arī organizatoriskās un programmas struktūras ass. Piedāvātās projekta idejas iezīmē pāreju no ierastajiem izklaides pasākumiem uz radošāku, jēgpilnāku kultūras saturu, un šīs pārmaiņas žūrijas skatījumā ir vērtējamas ļoti pozitīvi.
- Tomēr koncepcija joprojām nav pietiekami izstrādāta, un tā nav sasaistīta ar prezentētā projekta idejām: programma konceptuāli ir veidota, izmantojot datora klaviatūras simbolus (CapsLock, Return, Alt u.c.), taču šī ir uzskatāma vairāk par dizaina, nevis satura vadītu pieeju; pieteikumā ir vērojamas arī vairākas neatbilstības un trūkst izvērsta paskaidrojumu – kāpēc "Studentu dienas" ir "Backspace" programmas daļā, kas ir par pagātņi?
- Kopumā vērtējot, programma vēl ir ļoti agrīnā izstrādes posmā, un projekti galvenokārt ir izklāstīti ļoti vispārīgā līmenī. Projekti, kuriem ir sniegts detalizēts apraksts, ir ļoti mazi, ņemot vērā EKG vērienu, vai arī to mākslinieciskais/kultūras saturs nav pietiekami skaidrs, piemēram, par pieteikšanos UNESCO literatūras pilsētas nominācijai vai jauna botāniskā dārza izveidošanu.
- Pieteikumā ietvertie projekti jau ir esošo ikgadējo pasākumu un neskaidri aprakstītu jauno projektu kombinācija. Projekta aprakstā ir neskaidri pieminēti vairāki vietējie partneri, savukārt starptautiskie partneri nav pieminēti.
- Visbeidzot, izvēlēta pieeja kultūras mantojuma tēmai ir stereotipiska, kā arī tā netiek balstīta uz zināšanām, un tā nesniedz nekādu vēstījumu. Turklāt jebkāda kultūras mantojuma temata ietveršana programmā varētu būt pretrunā "tabula rasa" koncepcijai, tāpēc šī ideja nav atbilstoši risināta un skaidrota.

Eiropas dimensija:

- Kopumā žūrija uzskata, ka Eiropas dimensija ir vāji izstrādāta. Piemēram, pieteikumā nav minēts nekas konkrēts par Eiropas mākslinieku iesaistīšanu vai starptautiskajām partnerībām.
- Turklāt vienīgais, kas pieteikumā ir minēts par sadarbībām saistībā ar EKG, ir ieceres sadarboties ar piecām Portugāles kandidātpilsētām. Lai gan idejas ir labi izklāstītas un atbilstošas EKG projektam, ar to nepietiek, lai aptvertu Eiropas kultūras galvaspilsētas pasākumu vērienu gada garumā. Kandidātpilsētai ir skaidra, taču tikai teorētiska izpratne par EKG projekta nepieciešamību aptvert

plašāku mērogu par pilsētas/valsts robežām. Nav arī skaidrs, vai kandidātpilsētai ir kapacitāte šīs teorētiskās zināšanas pārvērst praktiskās darbībās.

- Jelgavai ir daudz sadraudzības pilsētas Igaunijā, Lietuvā, Itālijā, Francijā, Dānijā un Polijā. Šie kontakti varētu būt noderīgi sadarbības un mārketinga jomā, tomēr pieteikumā tie netiek izmantoti pārliecinoši, lai pastiprinātu kultūras programmas Eiropas dimensiju.
- Pozitīvi ir vērtējams tas, ka kandidātpilsēta atzīst, ka uzstādījums nav par Jelgavas popularizēšanu Eiropā, bet gan par reālu ietekmes celšanu Eiropas kultūras kartē, pateicoties pilsētas ieguldījumam mākslā un kultūrā ar Eiropas dimensijas starpniecību. Žūrija to vērtē atzinīgi.
- Kandidātpilsētai ir laba izpratne arī par to, kā piesaistīt pilsētai ārvalstu apmeklētājus, un pilsētai šajā ziņā ir labi izstrādātas stratēģijas.

Sabiedrības iesaistīšana:

- Pieteikuma sagatavošanas procesā tika veikta iedzīvotāju aptauja, ko veica profesionāla organizācija. Rezultāti parādīja, ka sabiedrība ļoti aktīvi piedalās kultūras pasākumos, bet tai pašā laikā arī vēlas augstāku kultūras pasākumu kvalitāti. Pilsētai tā varētu būt iespēja turpināt attīstīt un uzlabot kultūras piedāvājumu gan pilsētā, gan arī tās reģionā.
- Aptaujā iegūtie dati atspoguļo arī to, ka iedzīvotāju vairākumu neinteresē valstisko un etnisko minoritāšu kultūra un tradīcijas; attiecībā uz ierosināto sabiedrības iesaistīšanas stratēģiju ir nepieciešami papildu darbības, kuru iztrūkst. Ir identificētas dažas mazāk aizsargātās sabiedrības grupas, taču maz ir pateikts par stratēģijām un iespējamiem risinājumiem, kā sadarboties ar šīm grupām. Auditorijas attīstības stratēģija galvenokārt ir vērsta tikai uz jauniešu iesaistīšanu daļēji kultūras pasākumos. Tāpat pieteikumā nav pieminēta ne brīvprātīgo programma, ne arī starptautiskā publika.

Pārvaldība:

- Darbības budžets 24,5 milj. eiro apmērā ir atbilstošs programmai un labi sabalansēts starp izdevumu kategorijām.
- Privātā finansējuma piesaistīšanas plāni ir nepārliecinoši, un ir nepieciešama to precīzāka izstrāde.
- Programmas izpildes struktūra būs bezpeļņas organizācija ar nosaukumu "Jelgava 2027". Izpildes struktūra ir atbilstoši organizēta, kā arī Uzraudzības padomes un organizācijas valdes sastāvs un kompetences ir skaidri noteiktas, taču šajās struktūrās trūkst kultūras nozares pārstāvju, jo ir iekļauts tikai administrācijas personāls.
- Uzraudzības padomi veido administrācijas iestādes – Jelgavas pilsētas dome, Jelgavas novads, Kultūras ministrija. Lai varētu caurskatāmāk uzraudzīt projektu, būtu ieteicams iesaistīt kultūras jomā darbojošo nevalstisko organizāciju, valsts un uzņēmumu pārstāvjus.
- EKG projektam ir izstrādāta atbilstoša riska analīze, taču finanšu riski nav ņemti vērā.
- Mārketinga un komunikācijas stratēģija ir pārliecinoša un īstenojama. Stratēģijā ir iekļauta pietiekami daudz (un atbilstoša) informācija un aktivitātes, kas atspoguļo kandidātpilsētas vispārējo perspektīvu.

Izpildes spēja:

- Pilsētas dome atbalstīja pilsētas kandidatūru.
- Lai gan infrastruktūras uzlabošana ir pilsētas prioritāte, žūrija pauž bažas, vai ar esošo kultūras infrastruktūru pietiks, lai rīkotu lielāka mēroga starptautiskus pasākumus.
- Pilsētā trūkst pietiekamu izmitināšanas iespēju, kā arī tā šajā ziņā ir atkarīga no Rīgas.

Secinājums

Žūrijas ieteikums ir nevirzīt Jelgavas pilsētas pieteikumu konkursa galīgajai atlases kārtai.

Žūrija uzskata, ka tēma "Tabula Rasa" nav izstrādāta pietiekami, kā arī tai trūkst ietilpīga satura un tiešas saiknes ar kultūras programmu. Kultūras un mākslas programma ietver galvenokārt esošos ikgadējos pasākumus, un jaunie projekti ir izklāstīti neskaidri.

Eiropas dimensijas kritērijs atpaliek no tās izstrādes stadijas, kāds tiek sagaidīts šajā posmā, jo pieteikumā nav minēta sadarbība ar Eiropas māksliniekiem un konkrētas starptautiskās partnerības. Attiecībā uz sabiedrības iesaistišanu sniegtā informācija par apzinātajām mazāk aizsargātajām sabiedrības grupām un to iesaistišanu ir nepietiekama, kā arī auditorijas attīstības stratēģija ir šauri orientēta. Riska analīze ir atbilstoši izstrādāta, lai gan finanšu riski nav ņemti vērā.

Žūrija izsaka atzinību pilsētas vēlmei kandidēt un vērtē to kā pozitīvu soli, un mudina pilsētu turpināt īstenot savus plānus investēt kultūras infrastruktūrā, kā arī īstenot pieteikuma izstrādes laikā ierosinātās izmaiņas pilsētas kultūras procesos.

Jūrmala

Iegūstot Eiropas kultūras galvaspilsētas titulu, pilsētas mērķis ir "aplūcināt kultūrā mītošo spēku un parādīt, ka kultūra ir veselības un dzīvības artērija – sadarbība, kas uztur cilvēka un dabas vienoto asinsriti".

Kultūras stratēģijas mērķis ir izcelt Jūrmalas kā kūrortpilsētas unikālo dabu, izveidot kultūras pasākumu un augstas kvalitātes kultūras tūrisma norišu klāstu gan apmeklētājiem, gan pilsētas iedzīvotājiem, kā arī garantēt dzīves telpas kvalitāti radošā vidē un veicināt kultūras pieejamību ikvienam. EKG pieteikumā iekļautās idejas, prioritātes un projekti tiks ietverti arī pilsētas jaunajā kultūras stratēģijā, kas nodrošinās kultūras pasākumu ilgtspēju.

Ieguldījums ilgtermiņa stratēģijā:

- Pilsētas pašreizējā kultūras stratēģija ir pagarināta līdz 2022. gada 31. decembrim. Paredzams, ka jaunā stratēģija tiks apstiprināta 2022. gada sākumā.
- EKG sekmē jaunās kultūras stratēģijas izveidi un ir tās neatņemama sastāvdaļa, jo tajā tiks iekļautas arī EKG pieteikuma idejas, prioritātes un projekti, kam jānodrošina kultūras pasākumu ilgtspēja.
- Kultūras un radošo nozaru stiprināšanas ieceres ir pārlicinošas un ietver kultūras kartēšanu, vietējo sadarbības platformu izveidošanu, kultūras norišu plānošanu, apmācības un starptautisku sadarbības tīklu veidošanu. Kapacitātes stiprināšanas programmas ideja, jo īpaši "Brain ARtery", ir daudzsolīga.
- Tomēr ilgtermiņa saiknes, kas tiks attīstītas starp kultūras, ekonomikas un sociālajām nozarēm, varēja būt detalizētāk izstrādātas.
- Ilgtermiņa ietekme uz pilsētas kultūras, sociālo un ekonomikas jomu ir pamatoti un detalizēti noteikta visos četros programmas atzaros.
- Uzraudzības un novērtēšanas plāni ir pietiekami aplūkoti priekšatlases posmam.

Kultūras un mākslas saturs:

- Galvenā EKG programmas koncepcija ir "ARTērijas", atsaucoties uz dabīgajām artērijām, kas eksistē pilsētā. Koncepcijas izklāsts ir pamatots un viendabīgs. Programmas struktūra un stratēģija ir skaidra un pārdomāta, un programma ietver dažāda mēroga inovatīvus projektus. Programma ir izstrādāta atbilstoši

šim konkursa posmam, ar skaidri identificētām partnerorganizācijām un to pārstāvniecības veidiem un ģeogrāfiju.

- Pozitīvi ir vērtējams tas, ka programma uzsver kultūras mantojumu mūsdienīgā veidā.
- Komanda jau ir iesaistījusi vietējos māksliniekus un kultūras organizācijas pieteikuma veidošanas procesā, piemēram, publicējot aicinājumu iesniegt projektu idejas. Pieteikumā ir iekļauts ierosinājums izveidot konsultatīvo padomi, lai iesaistītu mākslas un kultūras organizācijas. Žūrija to visu vērtē ļoti atzinīgi.
- Tomēr ir nepieciešams turpināt pilnveidot un konkretizēt programmas starptautiskās sadarbības aspektu. To pašu var attiecināt uz reģionālo partneru iesaistīšanu, lai garantētu, ka EKG programma pārsniedz pilsētas robežas. Programmu varētu papildināt arī daži mākslinieciski ekscentriskāki projekti.

Eiropas dimensija:

- Pieteikumā plaši un pārliecinoši ir iekļauta Eiropas dimensija, kas aptver Eiropas tēmas, kas saistītas ar vietējo realitāti un centieniem. Ierosinātie pasākumi un darbības aptver plašu mākslas izpausmju klāstu, un tās ir konsekventas un atbilstīgas, lai veicinātu Eiropas kultūru daudzveidību, starpkultūru dialogu un lielāku savstarpējo sapratni starp Eiropas pilsoņiem.
- Kandidātpilsēta kultūras programmā sniedz labus un detalizētus projektu piemērus, kas apliecina pilsētas nodomu attīstīt Eiropas dimensiju.
- Lai piesaistītu plašu ārvalstu auditoriju, pilsētai ir izstrādāta stratēģija, un tās pamatā galvenokārt ir pilsētas priekšrocības un iespējas, piemēram, tuva atrašanās vieta Rīgai (25 km), stabila, uz Eiropu orientēta programma, digitalizācija, kā arī daudzveidīgas sadarbības, kurās pilsēta ir iesaistīta (saudraudzības pilsētas, dažādi ārvalstu sadarbības tīkli un organizācijas, vēstniecības u.c.).
- Ir paredzēta sadarbība ar institucionālajiem partneriem tādu kultūras projektu īstenošanai, kas uzsver ES vērtības, piemēram, Eiropas Parlaments, Eiropas Komisijas pārstāvniecība, valsts iestādes, vēstniecības un Eiropas vietējo pašvaldību harta.
- Pilsēta ir daļa no spēcīgiem starptautiskās sadarbības tīkliem, un tai ir pamatīga pieredze starptautisku mūzikas konkursu, festivālu, koncertu, izstāžu, radošu tikšanos un darbnīcu organizēšanā ar pasaules līmeņa māksliniekiem.
- Kandidātpilsētai ir ļoti labi plāni, lai dibinātu saites ar citām EKG pilsētām un veidus, kā savstarpēji sasaistīt piedāvātās aktivitātes un kultūras programmu.
- Ne visai pozitīvi ir vērtējams tas, ka trūkst programmu un darbību, lai parādītu, kā jūrmalnieki un tās apmeklētāji pieredzēs Eiropu Jūrmalā. Šis aspekts ir Eiropas dimensijas kritērija pamatelements.

Sabiedrības iesaistīšana:

- Tikšanās ar sabiedrību klātienē pandēmijas dēļ nebija iespējama, bet tiešsaistes diskusijas ļāva apzināt iedzīvotāju vēlmes kultūras jomā. Iedzīvotāji tika aicināti ievietot savas idejas "Ideju krātuvē", tādējādi pieteikuma programma tika veidota līdzdarbojoties ar iedzīvotājiem (tika apkopotas vairāk nekā 150 idejas). Žūrija novērtē šo iniciatīvu ļoti pozitīvi.
- Mazāk aizsargātās sabiedrības grupas un organizācijas, kas tās pārstāv, tika iesaistītas projektu sagatavošanā, lai programma būtu iespējami pieejamāka visiem iedzīvotājiem. Ir ņemts vērā arī pilsētas daudznacionālais raksturs.
- Auditorijas attīstība ir vērsta uz līdzdalības pieeju un ir paredzams, ka brīvprātīgo programma varētu piesaistīt visu sabiedrības sociālo grupu pārstāvjus. Žūrija to vērtē ļoti atzinīgi.
- Tomēr pieteikumā vietējo iedzīvotāju profils ir definēts ļoti vispārīgi, neatspoguļojot iedzīvotāju īpatnības un kūrortpilsētas pamatiedzīvotāju problēmas un izaicinājumus. Šo aspektu ir nepieciešams pilnveidot. Tas ļautu

precīzāk izvērtēt Jūrmalas iedzīvotāju socioloģisko profilu, un attiecīgi būtu iespējams piedāvāt detalizētāku rīcības plānu iedzīvotāju iesaistīšanai.

Pārvaldība:

- Ierosinātais darbības budžets 15 milj. eiro apmērā ir atbilstošs gan attiecībā uz ienākumu, gan ierosināto izdevumu pozīcijām, ņemot vērā, ka Jūrmalas pilsēta (47% no pašvaldības budžeta) un valsts (43%) ir galvenie finansējuma nodrošinātāji.
- Atbalstot pieteikuma iesniegšanu, Jūrmalas pilsētas dome ir arī devusi sākotnējo apstiprinājumu EKG programmas kopējā budžeta izmaksu segšanai. Paredzams, ka galīgo lēmumu pilsētas dome pieņems 2021. gada beigās, kas sakrīt ar konkursa galīgo atlases sanākumi. Administratīvās reformas dēļ jaunizveidotās Tukuma un Talsu pašvaldības lēmumus par budžetu būs tiesīgas pieņemt tikai vēlāk šajā gadā.
- Finansējuma piesaistīšanas plānos galvenā uzmanība ir pievērsta priekšrocībai, ko rada galvaspilsētas Rīgas tuvums, lai iesaistītu projekta finansēšanā lielos uzņēmumus. Citi finansējuma piesaistes veidi ir pārliecinoša sponsorēšanas programma, ziedojumi un privātā sektora līdzfinansējums atklātā konkursa projektiem.
- Kapitālieguldījumu budžets tiek plānots 79,4 milj. eiro apmērā, un to veidos finansējums no pilsētas (30%), ES (30%) un aizņēmumi (39%). Ierosinātā finansējuma apmērs ir atbilstošs EKG norisei.
- Gadījumā, ja Jūrmalas pilsēta tiks izvēlēta Eiropas kultūras galvaspilsētas titulam, tiks nodibināts "Jūrmala 2027 fonds". Struktūrvienības organizatoriskās shēmas elementi ir detalizēti izklāstīti. Uzraudzības padome ģenerāldirektoru un māksliniecisko vadītāju izvēlēsies ar atklāta un starptautiska konkursa starpniecību, kas ir vērtējams pozitīvi.
- Mārketinga un komunikācijas plāni ir labi izstrādāti, un tajos ir ietverti konkrēti principi, mērķi un pasākumi.
- Risku novēršanas plāns ir nepietiekami izstrādāts, un tajā nav iekļauta riska analīze un riska ietekmes mazināšanas pasākumi.

Izpildes spēja:

- Pilsētas dome vienbalsīgi piekrita pilsētas kandidatūrai.
- Pilsētā ir attīstīta kultūras dzīve, bet ir ierobežotas iekštelpu norises vietas.
- Žūrijai ir šaubas par pilsētas spēju nodrošināt programmu visa gada garumā.
- Pilsētai ir pieredze starptautiska līmeņa pasākumu rīkošanā.
- Jūrmala ir labi attīstīts tūristu galamērķis dažādos aspektos. Tomēr ir nepieciešams apzināties un izvērtēt pilsētas iespējas uzņemt papildu apmeklētājus EKG norises gadā, nodrošinot atbilstošu piekļuvi pasākumiem gan ar sabiedrisko, gan ar privāto transportu.

Secinājums

Žūrijas ieteikums ir virzīt Jūrmalas pilsētas pieteikumu konkursa galīgajai atlases kārtai.

Galvenā programmas koncepcija "ARTērijas" ir izklāstīta pārliecinoši un viendabīgi, kā arī izstrādātā programmas stratēģija un plāns ir augstā līmenī. Kultūras programma ietver labus un detalizētus projektu piemērus, kas apliecina pilsētas nodomu attīstīt Eiropas dimensiju.

Pieteikumā iekļauto Eiropas dimensiju ir nepieciešams izstrādāt, jo trūkst programmu un darbību, kas atspoguļotu, kā Jūrmalas iedzīvotāji un tās apmeklētāji Jūrmalā piedzīvos Eiropu. Šis aspekts ir Eiropas dimensijas kritērija pamatelements.

Auditorijas attīstība ir vērsta uz līdzdalības pieeju, taču ir rūpīgāk jāizstrādā Jūrmalas pilsētas iedzīvotāju socioloģiskais profils, jāapzinās viņu vajadzības un izaicinājumus, lai sagatavotu iedzīvotāju iesaistīšanai atbilstošu plānu. Šo aspektu ir nepieciešams attīstīt daudz rūpīgāk.

Budžets ir daudzpusīgs un atbilstošs, taču risku novēršanas plāns ir jāpilnveido, pievēršot uzmanību riska analīzei un riska ietekmes mazināšanas pasākumiem.

Kuldīga

Kuldīgas pieteikuma vadmotīvs un kultūras programmas koncepcija ir "Mājas straumes" – termins, ko izmanto, lai raksturotu zivju instinktu atgriezties nārstošanas vietās. Šis koncepts reprezentē vērtību kopumu – instinktu, kas aicina atgriezties mājās, nodoties dzimtajai straumei, radīt un motivēt.

Kuldīgas pilsētas iecere ir daļu no EKG programmas īstenot kopā ar pieciem kaimiņu novadiem – Skrundu, Saldus, Ventspili, Alsungu un Aizputi.

Ieguldījums ilgtermiņa stratēģijā:

- Pilsēta 2021. gada pavasarī pieņēma jaunu kultūras stratēģiju līdz 2028. gadam, kas stāsies spēkā atlases brīdī.
- Pieteikumā norādīts, ka pilsētas kandidatūra EKG atbilst šai stratēģijai, taču nav skaidri minēta savstarpējā saistība, izņemot to, ka tā kalpos kā sākuma signāls jaunam attīstības posmam.
- Lai stiprinātu kultūras jomu un radošo sektoru, pieteikumā galvenokārt ir minētas atsauces uz jaunizveidotu studiju programmu, izglītības un uzņēmējdarbības atbalsta centra izveidi un jau esošo Kaļķu ielas kvartālu, tomēr pietiekami neizskaidrojot, kā šīs iniciatīvas palīdzēs stiprināt iepriekšminētās jomas.
- Attiecībā uz ilgtermiņa saikni starp kultūras, ekonomikas un sociālajām nozarēm pieteikumā ir iekļautas atsauces uz esošajām iniciatīvām, piemēram, Restaurācijas centru un Kuldīgas Demokrātijas kvartālu, neprecizējot, kā tās tiks pielietotas, lai veidotu starpnozaru sasaisti. Ilgtermiņa ietekme uz pilsētas kultūras, sociālo un ekonomikas jomu ir identificēta, bet drīzāk aprakstošā veidā.
- Ir izstrādāti sākotnējie uzraudzības un novērtēšanas plāni. Tomēr sniegtā informācija par pamatrādītājiem ir diezgan ierobežota, kā arī trūkst skaidra laika grafika izklāsts.

Kultūras un mākslas saturs:

- Galvenā programmas koncepcija ir "Mājas straumes", kas ir sasaistīta ar nārstojošajām zivīm. Pilsētas redzējumā ekoloģijai jāklūst par kultūras pamatu: kultūras nozarei un kultūras galvaspilsētai ir jāizmanto tās radošais potenciāls, lai turpmākajos gados risinātu sarežģītus, sistemātiskus izaicinājumus, ar ko saskaras ūdens vide.
- Idejai par upi varētu būt liels potenciāls kā programmas koncepcijas pamatam. Tomēr šo ideju ir nepieciešams izstrādāt konceptuālā un uz kultūru orientētā veidā.
- Programmas veidošanas laikā notika tikšanās ar māksliniekiem, mērķa grupu diskusijas, kā arī ideju ģenerēšanas sesijas. Plāns paredz turpināt sadarbību un iegūt pilnīgu vietējās kultūras, sabiedrisko organizāciju un to darbinieku reprezentāciju programmas īstenošanā.

- Lai gan pieteikumā ir nosauktas divas apakšprogrammas (divas pamata straumes), ierosinātie projekti nav saistīti ne ar vienu no tām.
- Ierosināto projektu saraksts *per se* ir pietiekami interesants, taču ir atrauts no koncepcijas. Programmas ietvars, kurā dominē ekoloģiskā pieeja, neveido līdzsvarotu koncepciju.
- Kultūras definīcija ir ļoti plaša, ieskaitot dabu un maksšķerēšanu. Tā rezultātā tikai daži projekti ir vērsti uz mākslu un kultūru, kur māksla ir projekta kodols un sākuma punkts. Vairumā projektu māksliniekiem ir virspusīga loma. Lai gan ir minēts, ka programmas izstrādē ir iesaistīti vietējie mākslinieki un mērķa grupas, tomēr pieteikumā esošā informācija nesniedz atbildes uz jautājumiem par to, kuras personas un organizācijas ir iesaistītas.

Eiropas dimensija:

- Kandidātpilsētas ierosinājums ir izvirzīt ekoloģiju par galveno Eiropas tēmu, ņemot vērā tās daudzveidīgo ietekmi uz Eiropas zaļo kursu, Jauno Eiropas "Bauhaus" un drošības jautājumiem. Žūrija uzskata, ka šī ir atbilstoša pieeja, kurai ir Eiropas rezonanse.
- Ekoloģijas tēma ir prezentēta pārlicinoši, jo tā ir saistīta ar pilsētas ikdienas dzīvi pie Ventas upes, un tā ir Kuldīgas ekosistēmas pamats, kā arī cilvēkus apvienošais spēks, taču žūrija pauž bažas, ka koncentrēšanās uz šo tematisko līniju sašaurina potenciālo iespaidu Eiropas līmenī.
- Pieteikumā ir ietverti daudzi kontakti ar ārvalstu sadarbības tīkliem un organizācijām, bet nav sniegts apraksts par to saikni ar kultūras programmu vai iesaistīšanos tajā, un tas ir būtisks trūkums.
- Izveidotā stratēģija plašas Eiropas un starptautiskās auditorijas intereses piesaistīšanai nav reāli īstenojama un pietiekami izstrādāta, jo tās uzmanība ir vērsta tikai uz trīs kontinentālajiem izaicinājumiem – klimata pārmaiņu aktualitāte un tās ietekmes mazināšana, sabiedrības līdzdalības trūkums kultūras procesos un sabiedrības polarizācija un sociālā nevienlīdzība.
- Ir uzsākta sadarbība ar citām EKG pilsētām, bet bez konkrētas iesaistes pieteikuma kultūras programmā, taču nodibinātie kontakti ar sadraudzības pilsētām varētu būt pamats sadarbības paplašināšanai Eiropas līmenī.

Sabiedrības iesaistīšana:

- Pieteikuma sagatavošanas laikā komanda ir nodrošinājusi līdzdalības pieeju. Covid-19 izraisītās pandēmijas ierobežojumu dēļ daudzas tikšanās ar sabiedrības pārstāvjiem notika tiešsaistē. Žūrija atzinīgi vērtē šos centienus.
- Tika veikts pētījums par dzīves apstākļiem un kultūras paradumiem pilsētā. Iegūtie dati uzrāda diezgan pasīvu iedzīvotāju līdzdalību, tomēr atklāj spēcīgu iedzīvotāju vajadzību piederēt vietai un kopienai. Līdz ar to pilsoniskās sabiedrības attīstība ir viens no lielākajiem izaicinājumiem. Un tomēr nav skaidrs, kā atklātā informācija ir atspoguļota EKG programmā.
- Ir apzinātas arī vairākas sociālās grupas, kuras ir pakļautas atstumtības riskam. Aptaujas rezultātā ir iegūts svarīgs secinājums, ka mazāk aizsargātās sabiedrības grupas nav diskriminētas, bet gan nav redzamas sabiedrībā, un šī problēma ir jārisina. Kā atbilde aptaujas rezultātiem, tiek izstrādāta stratēģija visu sabiedrības locekļu iesaistīšanai EKG programmas sagatavošanā un īstenošanā, taču pieteikumā par to netiek sniegta detalizētāka informācija.

Pārvaldība:

- Ierosinātais darbības budžets 19 milj. eiro apmērā ir atbilstošs gan attiecībā uz ienākumu, gan ierosināto izdevumu pozīcijām, ņemot vērā, ka Kuldīgas pilsēta (43% no pašvaldības budžeta) un valsts (43%) ir galvenie finansējuma nodrošinātāji. Melinas Merkuri (*Melina Mercouri*) balva ir iekļauta darbības budžetā, kas neatbilst nolikuma vadlīnijām.

- Kuldīgas novada dome pieņēma lēmumu atbalstīt EKG programmu, kā arī uzņemties finansiālās saistības.
- Kapitālieguldījumu budžets ir 12 milj. eiro, un to veidos finansējums no Kuldīgas novada pašvaldības (42%), ES (31%) un valsts (27%). Ierosinātā finansējuma apmērs ir atbilstošs EKG plānotajai norisei. Nav paredzēts izveidot jaunu struktūrvienību, lai īstenotu EKG programmu.
- Risku novēršanas plāns ir izstrādāts nepilnīgi un neatbilstīgi. Pieteikumā nav ietverts riska novērtējums.
- Nav norādīta programmas izpildes struktūrai paredzētā juridiskā forma. Pieteikumā nav ietverta izpildes struktūras shēma, attiecīgi arī saikne starp vairākām iestādēm/struktūrvienībām ir neskaidra.
- Ir plaši izstrādāta mārketinga un komunikācijas stratēģija, taču tajā nav iekļauta metodoloģija un izmantojamie rīki.

Izpildes spēja:

- Pilsētas dome vienbalsīgi piekrita pilsētas kandidatūrai.
- Pilsētai ir ierobežota iekštelpu kapacitāte; un šajā saistībā netiek piedāvāti jauni konkrēti risinājumi/projekti.
- Žūrija pauž bažas par to, ka pieteikuma sagatavošanas komanda neuzskata par problēmu vājo infrastruktūru un izpildes spēju.
- Žūrijai ir šaubas par pilsētas spēju nodrošināt programmu gada garumā.
- Pilsētai un komandai ir pieredze starptautiska līmeņa pasākumu rīkošanā.

Secinājums

Žūrijas ieteikums ir nevirzīt Kuldīgas pilsētas pieteikumu konkursa galīgajai atlases kārtai.

Galvenā programmas koncepcija "Mājas straumes" sasaista ekoloģiju ar kultūru, taču daudzi programmā iekļautie projekti neatbilst koncepcijai, jo ekoloģijas tēma dominē pār kultūras jomas specifiku. Idejai par upi kā programmas pamatu varētu būt liels potenciāls, ja tā tiktu izstrādāta vairāk konceptuāli un uz kultūru orientētā veidā.

Plāni par plašas ārvalstu auditorijas piesaistīšanu nav pietiekami izstrādāti un tie ir neskaidri. Pieteikuma sagatavošanas komanda ir nodrošinājusi līdzdalības pieeju, kas ir vērtējams ļoti atzinīgi. Lai gan programmas īstenošanas budžets ir reālistisks, projekta pārvaldība ir slikti aprakstīta, un tas neļauj žūrijai novērtēt pārvaldības spējas.

Liepāja

Ar pieteikuma tēmu "(ne)miers" Liepājas mērķis ir iesaistīt 85% sabiedrības, kas regulāri nepiedalās kultūras dzīvē un pasākumos. Ar savu kandidatūru pilsēta vēlas visām sabiedrības grupām sniegt vairāk "(ne)miera", paplašināt starptautisko sadarbības tīklu veidošanos un kontaktus, kā arī noskaidrot, ko nozīmē Eiropas sapnis.

Pieteikuma īstenošanā ir iesaistīts apkārtējais Dienvidkurzemes reģions. Pilsēta ar reģionu EKG kontekstā sadarbojas "jūras un dabas", kā arī "kultūras un militārā mantojuma" jomā.

Ieguldījums ilgtermiņa stratēģijā:

- Pašlaik izstrādātā kultūras stratēģija ir spēkā līdz 2030. gadam; 2022. gada sākumā tiks apstiprināta cita stratēģija, ko īstēnos līdz 2035. gadam.

- EKG programma ir saistīta ar pilsētas kultūras stratēģiju, un tās galvenie mērķi atbilst EKG darbībām. Izstrādātā stratēģija atspoguļo arī saskaņību ar kultūras un mākslas programmu.
- Lai stiprinātu kultūras jomu un radošo sektoru, pieteikumā ir iekļauts saraksts ar 10 iniciatīvām, kuras ir plānots īstenot EKG ietvaros.
- Attiecībā uz ilgtermiņa saikņu veidošanu starp kultūras un radošajām nozarēm un ekonomikas nozari, pieteikumā ir iekļauta (pirms)inkubācijas programma, kā arī paredzēts attīstības stimuls, ko EKG radīs modes un tekstila inovāciju jomā, kā arī amatniecības nozarē. Starpnozaru savstarpējo kontaktu veidošana tiks veicināta ar apmācību un kapacitātes celšanas programmu starpniecību. Žūrija to uzskata par daudzsološu iniciatīvu. Taču mazāk pozitīvi ir vērtējams tas, ka joprojām nav izpētītas konkrētas saiknes ar sociālo nozari.
- Pārliecinoši un detalizēti ir izstrādāta pilsētas kultūras, sociālās un ekonomikas jomas ilgtermiņa ietekme uz kultūru, sabiedrības iesaisti, izglītību, sabiedrības veselību, vidi un pilsētas attīstību un ekonomiku.
- Uzraudzības un novērtēšanas plāni ir pietiekami aplūkoti priekšatlases posmam.

Kultūras un mākslas saturs:

- Konceptijas pamatā ir stāsts par (ne)mieru – kā atsauci izmantojot pilsētas asociāciju ar vēju (pilsēta, kurā piedzimst vējš) un to, ka daļa pilsētas iedzīvotāju ir ļoti aktīvi un daļa ļoti pasīvi. "Tas, kas atrodas miera stāvoklī, ir jāsapurina, un tam, kas atrodas nemiera stāvoklī, jāklūst mierīgākam un pieejamam." Tāpēc galvenais mērķis ir pamodināt pilsētas sabiedrības "guļošos 85%", radīt lielāku sinerģiju starp pilsētas iedzīvotāju grupām un stimulēt pilsoņu aktīvu līdzdalību pilsētas sabiedriskajā dzīvē.
- Pilsētas vīzija ir, ka EKG programma palīdzēs izprast un skaidri noformulēt veselīgas un ilgtspējīgas cilvēka un dabas attiecības, kā arī sekmēs kritisko domāšanu, palīdzēs izvairīties no neskaidrībām arvien vairāk globalizētajā informācijas tehnoloģiju, zinātnes un mākslīgā intelekta pasaulē un palīdzēs mums visiem orientēties uz radošu nākotnes paredzēšanu. Tā ir ļoti spēcīga un daudzšķautņaina koncepcija. Konceptijas konteksts ir loģisks, atbilstošs pilsētai, un ar dimensijām, kas to veido, ir piemērots un potenciāli interesants arī Eiropas mērogam.
- Programma ir atbilstīga koncepcijai, un programmas darbības līnijas piešķir programmai papildu slāņus. Turklāt visi programmas slāņi veido saskaņotu veselumu un ir skaidri strukturēti.
- Projektus izstrādāja kultūras iestādes, neatkarīgi mākslinieki un NVO kopā ar partneriem un starptautiskajiem kontaktiem no dažādām vietām Eiropā un citviet pasaulē, parādot augstu sadarbības un iesaistes līmeni.
- Dihotomija "tradicionālā māksla pret laikmetīgo mākslu" tiek aplūkota diezgan vienpusīgi, minot informācijas tehnoloģiju integrēšanu kā izšķirīgo atšķirību starp abiem.
- Nav pilnīgi pārliecinoši izklāstīts, kāda stratēģija tiks pielietota, lai aktivizētu pilsētas sabiedrības "guļošos 85%" – ierosinātajām programmām varētu būt neliels efekts uz šo mērķi; lai sasniegtu sagaidāmo ietekmi, ir nepieciešamas papildu darbības.
- Salīdzinoši maz ir pieminēts pilsētas bagātīgais kultūras mantojums un sarežģītā vēsture, ko vajadzētu labāk iestrādāt programmā, kā arī izmantot kā iedvesmu, tostarp iepriekšējo gadsimtu vēsturi, kuru ir vērts izpētīt, ņemot vērā daudznacionālo un etniski daudzveidīgo pilsētai piederīgo iedzīvotāju mierīgo līdzāspastāvēšanu.

Eiropas dimensija:

- Kultūras programmā ir labi atspoguļota Eiropas dimensija tās horizontālajā plāknē; tā ir balstīta uz kopīgām vērtībām, piemēram, vienlīdzību, pieņemšanu,

identitātes saglabāšanu, savstarpējo izglītošanos, kopīgu vēsturi u.c. Žūrija to vērtē ļoti atzinīgi.

- Tomēr vairāki pieteikumā iekļautie starptautiskie kontakti un partneri ir pieminēti vispārīgi, nepaskaidrojot viņu saistību ar kultūras programmu. Žūrija uzskata, ka ir arī jāuzlabo ieceres attiecībā uz Eiropas mākslinieku iesaistīšanu, lai kultūras programmā vairotu un pastiprinātu Eiropas elementu.
- Eiropas un starptautiskās sabiedrības piesaistīšanas stratēģija ir izstrādāta ņemot vērā tikai dažādās kultūras programmas tēmas, un tā ir jāuzlabo.
- Pieteikumā ir minētas vairākas plānotās sadarbības ar citām EKG pilsētām – tās ir atbilstoši izklāstītas un tām ir konkrēta saikne ar kultūras programmu.
- Apstākļi, ka pilsētai ir sadraudzības līgumi ar 11 ārvalstu pilsētām, varētu būt stabils sadarbības pamats un instruments, lai veicinātu kontaktus starp māksliniekiem un kultūras darbiniekiem.
- Šajā stadijā žūrija pauž bažas, vai pašreiz izveidotā programma Liepājā atbilstoši izcels un godinās bagāto Eiropas kultūras daudzveidību, kas ir svarīgs "Eiropas dimensijas" kritērija elements.

Sabiedrības iesaistīšana:

- Covid-19 izraisītās pandēmijas ierobežojumu dēļ visas tikšanās ar vietējo sabiedrību tika organizētas tiešsaistē. Arī dzian aptaujas notika tiešsaistē. Tas palīdzēja sagatavot pilsētas pieteikumu. Žūrija šīs iniciatīvas vērtē ļoti pozitīvi.
- Tomēr iedzīvotāju vajadzības un vēlmes pieteikumā nav detalizēti izklāstītas. Piemēram, pilsētas komanda atzīst nepieciešamību pilsētā dzīvojošo dažādo tautību kopā sanāksšanai, un pat vajadzībai apvienoties (latvieši un krievi), taču risinājums nav sniegts.
- Ir plānota plaša brīvprātīgo programma, taču komanda atzīst, ka ir paveikts salīdzinoši neliels darbs šīs iniciatīvas saistībā. Vēl viens izaicinājums ir radīt labākus apstākļus NVO attīstībai un darbībai, taču šajā posmā nav piedāvāti risinājumi.
- Auditorijas attīstība ir vēl viens liels uzdevums, jo īpaši ņemot vērā to, ka lielākā daļa iedzīvotāju nepiedalās nekāda veida kultūras pasākumos vispār. Tāpēc par problēmu ir uzskatāma ne tikai mazāk aizsargāto sabiedrības grupu iesaiste, bet tikpat arī visas kopienas iesaistīšana. Tas prasa rūpīgu auditorijas izpēti, ko ir arī plānots veikt, bet kas šajā posmā ir iztrūcis.

Pārvaldība:

- Ierosinātais darbības budžets 20 milj. eiro apmērā ir atbilstošs gan attiecībā uz ienākumu, gan ierosināto izdevumu pozīcijām, ņemot vērā, ka Liepājas pilsēta (39% no pašvaldības budžeta) un valsts (54%) ir galvenie finansējuma avoti.
- Liepājas dome apstiprināja līdzdalību finansējuma ieguldījumos un kopējo Eiropas kultūras galvaspilsētas 2027. gada budžetu.
- Plānotais privātā sektora finansējums ir ievērojams (8% no kopējā budžeta), kā arī privātā sektora finansējuma piesaistīšanas stratēģija ir pārliecinoša un saskaņota. Privātā sektora finansējums galvenokārt saistīts ar uzņēmumiem, kas darbojas Liepājas Speciālajā ekonomiskajā zonā (LSEZ), sadarbību ar dažādiem fondiem, diasporu, tiešajiem ziedojumiem, pūļa finansējumu u.c.
- Kapitālieguldījumu budžets ir 30,5 milj. eiro apmērā, un to veidos ienākumi no pilsētas (25%), ES (65%) un valsts (10%). Ierosinātā finansējuma apmērs ir atbilstošs EKG norisei.
- Piedāvātās programmas izpildes struktūra būs nodibinājums "Liepāja 2027". Nepieciešamo speciālistu rekrutēšana notiks ar atklātu konkursu starpniecību, iesaistot gan vietējos kultūras un radošos profesionāļus, gan profesionāļus no citām Latvijas vietām, kā arī starptautiska mēroga profesionāļus. Šīs ieceres ir atbalstāmas.

- Mārketinga un komunikācijas stratēģija ir izstrādāta daudzpusīgi un īstenojama saskaņā ar izvirzītajiem mērķiem, metodēm un rīkiem.
- Neparedzētu izdevumu plānošanas sadaļa ir pārlicinoša un reālistiska.

Izpildes spēja:

- Pilsētas dome vienbalsīgi piekrita pilsētas kandidatūrai.
- Liepājā ir attīstīta kultūras dzīve, kā arī piemērota un dzīvotspējīga kultūras infrastruktūra EKG programmas īstenošanai.
- Turklāt pilsētai ir pietiekama izpildes kapacitāte, lai nodrošinātu digitāli progresīvas EKG programmas norisi, kuras sagatavošanā, kā arī kultūras programmā, izmantotu informācijas tehnoloģijas un mākslīgo intelektu.
- Pilsētai ir pieredze starptautiska līmeņa kultūras un sporta pasākumu rīkošanā.
- Liepāja un tās apkārtējais reģions ir labi attīstīts un pievilcīgs tūristu galamērķis.

Secinājums

Žūrijas ieteikums ir virzīt Liepājas pilsētas pieteikumu konkursa galīgajai atlases kārtai.

Lai gan žūrijas redzējumā pieteikumam ir liels potenciāls, ir kritēriji, kuru izstrādi jāveic padziļinātāk.

Žūrijas skatījumā daudzšķautņainā (ne)miera koncepcija ir pārlicinoša, kā arī tā ir sasaistīta ar kultūras un mākslas programmu. Programmu ir izstrādājušas kultūras iestādes, neatkarīgi mākslinieki un NVO kopā ar starptautiskajiem kontaktiem no dažādām vietām Eiropā un ārpus tās, tādējādi demonstrējot augsta līmeņa sadarbību un iesaistīšanos. Tomēr ir nepieciešami tālāki paskaidrojumi, lai pierādītu, ka piedāvātā programma var iesaistīt "guļošos 85%".

Eiropas dimensiju varētu padziļināt, uzlabojot Eiropas mākslinieku iesaistīšanas plānus un meklējot vairāk iespējas piesaistīt plašāku auditoriju Eiropā un ārpus tās. Nodarbinātības procedūras, kā arī plānotā brīvprātīgo programma ir izstrādāta pārlicinoši, lai gan to varētu vēl pilnveidot, ņemot vērā pilsētas minoritāšu grupas.

Ierosinātais darbības budžets ir atbilstošs, un pilsētai ir piemērota un dzīvotspējīga kultūras infrastruktūra EKG programmas īstenošanai. Kandidātpilsētai ir jāstiprina tos programmas aspektus, kas būtu pieejami visiem liepājniekiem un kas ļautu pieredzēt Eiropas kultūras daudzveidības bagātību Liepājā.

Visbeidzot, žūrija iesaka vairāk strādāt pie stratēģijas tā, lai piesaistītu plašāku Eiropas un starptautisko auditoriju, uzrādot Liepājas īpašos un unikālos piesaistes objektus, kas varētu katalizēt ārvalstu auditoriju.

Ogre

Pieteikums sauklis ir "Pārmaiņu dzirksts", un programmas nosaukums ir "Ogre. Eiropas kultūras galvaspilsēta 2027". Programmas koncepcijas pamatā ir divi vadmotīvi: ūdens un gaismas. Ūdens atsauce saistīta ar Daugavas upi, un ūdens ir visu norišu kopīgā tēma. Gaismas tēma tiks izmantota pēc iespējas plašākā nozīmē, aptverot gan gaismu gada tumšākajā laikā, gan arī intelektuālo un kultūras gaismu.

"Ogre 2027" mākslinieciskais redzējums tiek veidots, uzsverot vietējās kultūras daudzveidību, sākot no seno apmetņu veidošanās perioda Ogres apvidū līdz mūsdienai Ogrei kā pilsētai. Šī ceļojuma laikā Ogre uzsvērs ne tikai vēstures nozīmīgo lomu un to,

kā tā ir ietekmējusi gan iedzīvotājus, gan teritorijas attīstību, kāda tā ir šobrīd, bet arī to, kā tas viss ietekmē vidi, cilvēku vienlīdzību un cilvēku attieksmi vienam pret otru.

Programmas piedāvājums tiks izstrādāts, akcentējot ne tikai tradicionālās kultūras nozari, bet arī cieši iesaistot paralēlās nozares – sporta, izglītības, uzņēmējdarbības un zinātnes nozari.

Ieguldījums ilgtermiņa stratēģijā:

- Vairāki kultūras stratēģijas aspekti nav skaidri, kā arī ir noprojams, ka būtu nepieciešams uzlabot izpratni par kultūras stratēģiju vispārējā pilsētas pārvaldības līmenī.
- EKG sniedz ieguldījumu pilsētas kultūras stratēģijā ar to, ka plānotie pasākumi pakāpeniski uzņems kursu līdz 2027. gadam, kas tālāk rezultēsies Ogres simtgades svētkos 2028. gadā.
- Ieceres stiprināt kultūras jomas un radošo nozaru kapacitāti galvenokārt balstās uz ieguldījumiem Muzikālā teātra celtniecībā un infrastruktūras izveidē vasaras pasākumiem.
- Pieteikumā nav izklāstīti konkrēti plāni ilgtermiņa saišu attīstībai starp kultūras jomu un radošajām nozarēm un ekonomikas un sociālo nozari.
- EKG ilgtermiņa ietekmes apraksts uz pilsētas kultūras, sociālo un ekonomikas jomu ir apskatīts šauri, minot tikai Eiropas operetes parādi un pilsētas apmeklētāju skaita palielināšanu. Pozitīvi ir vērtējams tas, ka ilgtermiņa ietekmes informācija ir sniegta par katra kultūras pasākumu atsevišķi.
- Uzraudzības un novērtēšanas plāni nav pietiekami izstrādāti konkursa priekšatlases kārtas prasībām.

Kultūras un mākslas saturs:

- Programmas koncepcijas pamatā ir divi vadmotīvi: ūdens un gaisma. Ūdens atsaucē saistīta ar Daugavas upi, un ūdens ir visu norišu kopīgā tēma. Gaismas tēma tiks izmantota pēc iespējas plašākā nozīmē, aptverot gan gaismu gada tumšākajā laikā, gan arī intelektuālo un kultūras gaismu. Šī ceļojuma laikā Ogre uzsvērs ne tikai vēstures nozīmīgo lomu un to, kā tā ir ietekmējusi gan iedzīvotājus, gan teritorijas attīstību, kāda tā ir šobrīd, bet arī to, kā tas viss ietekmē vidi, cilvēku vienlīdzību un cilvēku attieksmi vienam pret otru. Kopumā žūrija uzskata, ka koncepcijas potenciāls ir interesants, un tas ir labs pamats programmas turpmākai pilnveidošanai.
- Tomēr koncepcija ir lielā mērā neizstrādāta, kā arī nav sniegts skaidrojums, kā abas tēmas tiks iekļautas projektos, izņemot dažus pašsaprotamus gadījumus. Projektu piemēri ir ļoti provizorisks, kas ļoti sarežģī programmas novērtēšanu. Pieteikumā nav minēti sadarbības partneri vai atbildīgās organizācijas, tostarp nav iekļauta arī informācija par starptautiskajiem partneriem.
- Sniedzot atbildi uz jautājumu par vietējā kultūras mantojuma un tradicionālās mākslas veidu savienošānu ar jaunām, inovatīvām un eksperimentālām kultūras izpausmēm, trūkst izpratnes par to, kas varētu būt jaunas, novatoriskas un eksperimentālas kultūras izpausmes.
- Saskaņā ar pieteikumā minēto informāciju Ogre ir konsultējusies ar vietējiem māksliniekiem, radošām personībām, uzņēmējiem, skolām un citām organizācijām par projektu īstenošanas redzējumu, taču pieteikumā par to vairāk nekā nav minēts. Tikai konkursa otrajā kārtā plānots izveidot darba grupas māksliniecišķās programmas radīšanai, iekļaujot tajās Ogres novada pašvaldības māksliniekus – gan tos, kuri tajā dzīvo, gan tos, kuri ir dzimuši Ogres novadā, bet nav zaudējuši saikni ar to.
- Visbeidzot, neskatoties uz to, ka pieteikums sauklis ir "Pārmaiņu dzirksts" un programmas nosaukums ir "Ogre. Eiropas kultūras galvaspilsēta 2027", tēma

vispār nav pieminēta stratēģijā un programmā. Tāpēc šajā posmā nav skaidrs, kā abi savā starpā ir saistīti.

Eiropas dimensija:

- Kandidātpilsēta piedāvā trīs simboliskas Eiropas dimensijas:
  - Ogre – mūsdienīga pilsēta, kurā pilsēta vēlas būt tādā pašā līmenī kā citas mūsdienu pilsētas;
  - Ogre – videi draudzīga pilsēta, kurā pilsēta īsteno videi draudzīgus kultūras pasākumus;
  - Ogre – tehnoloģiski attīstīta pilsēta, kurā pilsēta vēlas iesaistīt ikvienu interaktīvā veidā.
- Tomēr kopumā pieteikumā Eiropas dimensija ir nepietiekami klātesoša, un tā būtu ievērojami iedarbīgāka, ja pēc žūrijas ieskatiem tai nebūtu pielietota teorētiska pieeja. Galveno tēmu pavadošais naratīvs ir pārāk virspusīgs, kā arī lielākoties tam nav saiknes ar kultūras programmu.
- Pilsētas ieceres izveidot sadarbības ar citām EKG galvenokārt ir vērstas uz izstāžu apmaiņām, kopīgi veidotiem interaktīviem koncertiem un "citām aktivitātēm, ar kuru starpniecību var veidot dialogu un sadarbību". Plāni atrodas izstrādes sākumposmā, un tie ir jāpilnveido gan attiecībā uz konkrētību, gan saistību ar kultūras programmu. Galvenās partnerības ir balstītas uz sadarbību ar sadraudzības pilsētām un ar vienu no EKG 2027 Portugāles konkursa kandidātpilsētu – Azoru salām, taču žūrija to uzskata par nepietiekošu.
- Plašas ārvalstu auditorijas piesaistīšanas stratēģija ir balstīta uz dažu nozīmīgu tēmu piesaistīšanas spēku (piemēram, vides pārmaiņas, tehnoloģiju straujā attīstība, paaudžu maiņa, tradīciju saglabāšana), taču tai trūkst daudzveidības un nepieciešama tālāka pilnveidošana.

Sabiedrības iesaistīšana:

- Pieteikumu ir sagatavojusi komanda, kuras sastāvā ir nozīmīgāko pilsētas kultūras iestāžu un organizāciju vadītāji, kuriem palīdzējuši piesaistītie eksperti. Komandas struktūra apliecina to, ka ir pielietota vertikāla virziena darba metodes, un sabiedrības iesaistīšana ir tikusi limitēta tikai ar ideju izteikšanu ar tiešsaistes platformu starpniecību un dalību konkursā par pieteikuma vizuālās identitātes (logotips un sauklis) izveidošanu.
- Pieteikumā nav sniegta informācija par īstenojamajām iniciatīvām, lai noskaidrotu sabiedrības faktiskās vajadzības un vēlmes. Tas ir galvenais pieteikuma trūkums.
- Ar mazāk aizsargātajām sabiedrības grupām galvenokārt saprot personas ar kustību un intelektuālās attīstības traucējumiem, un viņus ir plānots iesaistīt dažos projektos, piemēram, mākslinieku ar invaliditāti dalība teātra festivālos. Tomēr nav izstrādāta stratēģija, kā padarīt pieejamus visus pasākumus šai sabiedrības daļai, un kā pārvarēt sociālo atstumtību.
- Visbeidzot, arī auditorijas attīstības idejas ir ļoti vispārīgas, un tāpēc to atbilstošs novērtējums ir apgrūtināts.

Pārvaldība:

- Pilsēta plāno izmantot līdzekļus no kultūras jomai atvēlētā gada budžeta EKG norisēm tikai kā līdzfinansējumu Ogres pilsētas kultūras iestāžu dalībai EKG projektā. Kopējā summa, ko plānots izmantot no kultūras jomai atvēlētā gada budžeta, ir 440 000 eiro, un šī summa nav iekļauta prezentētajā darbības budžetā.
- Ierosinātais darbības budžets 8,6 milj. eiro apmērā ir atbilstošs gan attiecībā uz ienākumu, gan ierosināto izdevumu pozīcijām, ņemot vērā, ka Ogres pilsēta (3 milj. eiro) un valsts (4,3 milj. eiro) ir galvenie finansējuma nodrošinātāji. Neskatoties uz to, žūrija pauž bažas par EKG projekta spēju ar šo ierobežoto budžetu radīt notikumus ar lielu rezonansi Eiropas mērogā.

- Pilsētas dome jau ir nolēmusi piedalīties projektā. Lēmums tika pieņemts gandrīz vienprātīgi, un tas ir vērtējams pozitīvi. Galīgais lēmums par finansējuma piešķiršanu tiks pieņemts, ja Ogre tiks izvēlēta par EKG 2027.
- Plāni piesaistīt privātā sektora finansējumu ir pārāk nereāli, taču piedāvātās metodes ir piemērotas, lai gan privātā sektora finansējuma ietekme uz kopējo budžetu ir ļoti neliela.
- Programmas izpildes struktūrā iztrūkst tādu detaļu kā: juridiskā forma, atbildīgais par izpildes vadību, atbildīgais par māksliniecisko programmu. Organizācijas struktūra ir slikti izklāstīta un nekoncekventa. Jautājumu un atbilžu laikā kandidātpilsēta atbildēja, ka izpildes struktūra būs pašvaldības jurisdikcijā esošais Kultūras centrs.
- Risku novēršanas plāns ir izstrādāts ļoti vājš un nereāls. Ir apzināti tikai trīs riski, un riska ietekmes mazināšanas pasākumi ir nepietiekami.
- Mārketinga un komunikācijas stratēģija ir vērsta uz trīs galvenajām mērķa grupām – vietējiem iedzīvotājiem, latviešiem un Eiropas iedzīvotājiem. Pārējie ārzemnieki, kas nav eiropieši, praktiski ir izslēgti.

Izpildes spēja:

- Pilsētas dome atbalstīja pilsētas kandidatūru.
- Žūrija ir nobažījiesies par to, ka pilsētai un reģionam trūkst piemērotas kultūras infrastruktūras, lai rīkotu EKG mēroga un kvalitātes pasākumus ar starptautisku rezonansi.
- Pilsētai nav lielas pieredzes lielāku pasākumu rīkošanā.
- Ogres pilsētā nav viesnīcu un arī reģionā ir ierobežotas izmitināšanas iespējas; šajā ziņā pilsēta ir atkarīga no Rīgas.

Secinājums

Žūrijas ieteikums ir nevirzīt Ogres pilsētas pieteikumu konkursa galīgajai atlases kārtai.

Ierosinātā koncepcija ir nepietiekoši izstrādāta, kā arī nav sniegts skaidrojums, kā abas tēmas tiks iekļautas projektos. Tāpat nav arī skaidrs, kā faktiski notiks vietējo mākslinieku, radošo personību, uzņēmēju, skolu un citu organizāciju iesaistīšana.

Trūkst spēcīgu partnerību gan vietējā, gan starptautiskā līmenī. Turklāt pieteikumā nav izklāstīti konkrēti plāni ilgtermiņa saišu attīstībai starp kultūras jomu un radošajām nozarēm un ekonomikas un sociālo nozari. Attiecībā uz Eiropas dimensiju – pieteikumā tā nav pietiekami klātesoša, kā arī to ir nepieciešams būtiski pilnveidot.

Pieteikumā nav sniegta informācija par īstenotajām iniciatīvām, lai noskaidrotu sabiedrības faktiskās vajadzības un vēlmes. Tas ir galvenais pieteikuma trūkums.

Plāni piesaistīt privātā sektora finansējumu ir pārāk nereāli, savukārt par izpildes struktūru trūkst detalizētas informācijas: organizācijas struktūra ir slikti izklāstīta un nekoncekventa.

Valmiera

Valmieras programmas vadmotīvs "KONVERSIJA" aizsāks virkni procesu, kuros cilvēki piedzīvos būtiskas pārmaiņas domāšanā un attieksmē, pārvēršot Valmieru par izcilu dzīvesvietu ikvienam, kuru interesē kultūra, ekonomika un ilgtspējīga vide.

Pieteikums ir Valmieras pilsētas un septiņu kaimiņpilsētu – Burtnieku, Beverīnas, Kocēnu, Mazsalacas, Rūjienas, Naukšēnu un Strenču – kopīgs piedāvājums.

Ieguldījums ilgtermiņa stratēģijā:

- Pilsētas pašreiz apstiprinātā kultūras stratēģija ilgst no 2018. gada līdz 2028. gadam, un tā tika atjaunināta 2021. gada martā.
- EKG ir sasaistīta ar kultūras stratēģiju, jo tā palīdzēs sasniegt šajā stratēģiskajā dokumentā noteiktos mērķus septiņos dažādos veidos.
- Ir izstrādāti plāni kultūras jomas un radošo nozaru stiprināšanai, kā arī šo nozaru savstarpējās sadarbības stiprināšanai.
- Pašvaldības kultūras ekosistēmas transformācija tiks īstenota ciešā sadarbībā ar uzņēmējdarbības nozari, tādā veidā uzsvērot saikni starp kultūras un ekonomikas nozari. Tomēr trūkst skaidras saiknes ar sociālo nozari.
- Eiropas kultūras galvaspilsētas titula iegūšanas ietekme uz kultūras, sociālo, ekonomikas jomu un pilsētvidi ir aprakstīta pārlicinoši, atbilstoši programmas trīs pilāriem un noteiktajiem ietekmes rādītājiem.
- Uzraudzības un novērtēšanas plāni ir pietiekami aplūkoti priekšatlases posmam, tomēr trūkst informācijas par sākotnējiem datiem.

Kultūras un mākslas saturs:

- Programmas galvenā koncepcija ir "Konversija"; tās ietvaros tiks uzsākti virkne procesu, kuros notiks "būtiskas domāšanas un attieksmes maiņas, attīstot Valmieru kā mikrolielpilsētu, kas ir izcila dzīvesvieta cilvēkam, kuru interesē kultūra, ekonomika un ilgtspējīga vide". Programmas mākslinieciskā stratēģija ir izkopt un stiprināt kultūras dziļuma un iespēju plašo perspektīvu, kā arī iesaistīt visu pašvaldības kultūras ekosistēmu. Gan koncepcija, gan mākslinieciskā stratēģija ir labi izstrādāta, uzskaitītie projekti ir konceptuāli izstrādāti un atšķiras pēc mākslas veida, žanra un aplūkojamām tēmām.
- Programma ir veidota ar plašu Valmieras novada pašvaldības kultūras organizāciju, mākslinieku un sabiedrības pārstāvju tiešu līdzdalību. Idejas tika izstrādātas darba grupās, un programmas kopējo stāstu izveidoja radošais direktors. Vietējo mākslinieku un kultūras organizāciju plašā līdzdalība liecina par programmas kvalitāti un plašumu.
- Tomēr atsevišķi projekti ir diezgan labi aprakstīti satura ziņā, taču nav norādīts (ar dažiem izņēmumiem), kurš šos projektus īstenos, sadarbībā ar kādiem partneriem (vietējiem vai starptautiskiem) utt. Tas raisa izbrīnu, jo, ja šos projektus ierosināja mākslinieki un citi kultūras profesionāļi (kultūras iestāžu kuratori, festivālu direktori), tad kāpēc viņi nav pieminēti pieteikumā.
- Vēl viens aspekts, kas rada šaubas, ir saistīts ar to, ka tēma ir par pašu Valmieru, un maz ir minēts, kā tiks integrēti starptautiskie projekta aspekti programmas mākslinieciskajā dimensijā.

Eiropas dimensija:

- Eiropas dimensija kopumā ir labi izstrādāta un šķērsgrīzumā atspoguļota visā kultūras programmā, ņemot vērā gan aptvertās tēmas, gan arī Eiropas sadarbību ar māksliniekiem un kultūras pakalpojumu sniedzējiem, neskatoties uz to, ka šī sadaļa varētu būt izklāstīta detalizētāk.
- Žūrija no pieteikuma un sniegtās prezentācijas saprot, ka vietējā sabiedrība cenšas pārvarēt postpadomju stigmatas nevis ar nolīguma veidu, bet gan mācoties pieņemt atšķirības un atvērties sadarbībai. Šī ir interesanta pieeja, kas potenciāli var rezonēt ar citu Eiropas pilsētu un kopienu pieredzi.
- Kandidātpilsēta savu starptautiskās auditorijas piesaistīšanas stratēģiju pamato ar daudzveidīgo kultūras programmu, starptautisku mākslinieku un radošo nozaru pārstāvju līdzdalību, sadarbību ar sadraudzības pilsētām, citām EKG pilsētām, Latvijas sportistiem kā EKG vēstnešiem, un Latvijas diplomātiskajām pārstāvniecībām.

- Žūrija uzskata, ka kandidātpilsētai ir laba izpratne par vairākām Eiropas kopīgām problēmām, piemēram, (jo īpaši) nepieciešamība novērst populistiskās tendences un draudus demokrātijai. Turklāt kandidātpilsēta uzsver, cik svarīgi ir kopīgi strādāt pie klimata krīzes pārvarēšanas.
- Mazāk pozitīvi ir vērtējams tas, ka trūkst izpratnes par Eiropas dimensiju, kas darbojas divos virzienos – ko pilsēta var piedāvāt Eiropai un ko Eiropa var dot pilsētai?
- Pieteikumā ir uzskaitīti 35 starptautiskie partneri, taču nav sniegts ne sadarbības apraksts, ne arī konkrēta iesaiste kultūras programmā. Minētas ir tikai sadraudzības pilsētas.

Sabiedrības iesaistīšana:

- Komanda saprot, ka veiksmīga EKG īstenošana nav iespējama bez aktīvas sabiedrības līdzdalības. Pilsētas iedzīvotāju zemā aktivitāte kultūras dzīvē tiek uzskatīta par lielu problēmu. Tāpēc 2020. gada rudenī tika rīkotas ideju ģenerēšanas sesijas ar sabiedrības pārstāvjiem, lai apmainītos ar idejām, kā arī noskaidrotu katra ekspektācijas. Lai iegūtu vairāk informācijas, tika veikts arī pētījums, kas apliecina, ka 89% iedzīvotāji atbalsta pilsētas pieteikumu EKG konkursam un 26% vēlas iesaistīties EKG notikumos kā brīvprātīgie. Žūrija šo detalizēto faktiskās situācijas atspoguļojumu vērtē ļoti pozitīvi.
- Tomēr šajā posmā ir nepietiekami sniegta informācija par īstenojamajām konkrētajām darbībām, lai risinātu apzinātās sabiedrības vajadzības un vēlmes. Ideja ir izmantot dažādas lokācijas, ne tikai tipiskas kultūras infrastruktūras, bet arī cita veida kultūras pasākumu norises vietas, lai piesaistītu vēl plašāku sabiedrības daļu. Šīs pieejas mērķis ir padarīt kultūras pasākumus pieejamus arī dažādām sociāli vai kā citādi mazāk aizsargātām sabiedrības grupām.

Pārvaldība:

- Programmas sagatavošanas periodam, kas ilgs līdz 2025. gadam, pilsēta galvenokārt plāno izmantot finanšu līdzekļus no kultūras gada budžeta, vienlaikus piesaistot citus finansējuma avotus. EKG programmas sagatavošanas periodam pilsēta paredz finansējumu 1,8 milj. eiro apmērā no kopējā kultūras budžeta 2021.–2025. gadam. Periodam no 2026. gada līdz 2028. gadam tiks izmantots atsevišķs darbības budžets.
- Kopējais plānotais darbības budžets 21,5 milj. eiro apmērā ir atbilstošs un labi līdzsvarots starp dažādiem ienākumu avotiem un izdevumu pozīcijām. Publiskais finansējums galvenokārt tiek sadalīts starp pilsētas un valsts finansējumu vienādās daļās – 9,5 milj. eiro no katra.
- Izvērtējot un apstiprinot plānoto Valmieras pieteikuma darbības budžetu, Valmieras novada pašvaldības dome nolēma iesniegt pieteikumu pilsētas kandidēšanai uz EKG nosaukumu. Gadījumā, ja Valmiera tiks izvēlēta par EKG, novada pašvaldības dome pieņems konkrētākus lēmumus par nepieciešamo finansējumu programmas īstenošanai.
- Paredzētais privātā sektora finansējums ir ievērojams (1,5 milj. eiro), bet plāni tā piesaistīšanai ir vēl sākuma stadijā, jo pieteikumā nav norādīta informācija par konkrētiem potenciālajiem sponsoriem.
- Kapitālizdevumiem finansējumu nodrošinās ES (7,65 milj. eiro), pilsēta (1,25 milj. eiro) un valsts (3,1 milj. eiro), un tie galvenokārt ir paredzēti EKG programmai nepieciešamās infrastruktūras attīstībai, kuras izveidošana ir iekļauta pašvaldības investīciju plānā.
- EKG īstenošanai Valmieras pilsēta izveidos patstāvīgu juridisko struktūru – biedrību, kurā darbosies padome, kas pieņems stratēģiskus lēmumus un valde, kas darbosies kā izpildinstitūcija. Biedrības darbu finansēs Valmieras novada pašvaldība. Organizācijas struktūra ir atbilstoša, kā arī izpilddirektora un

mākslinieciskā direktora kompetences un iecelšanas procedūras ir labi izklāstītas.

- Risku novēršanas plāns ir izstrādāts saskaņoti un paveicami.
- Mārketinga un komunikācijas stratēģija ir izstrādāta daudzpusīgi un sasaista kultūras programmas trīs posmu aktivitātes ar konkrētām mērķauditorijām, vēstījumiem un komunikācijas kanāliem/rīkiem.

Izpildes spēja:

- Pilsētas dome pauž spēcīgu atbalstu pilsētas kandidēšanai.
- Pieteikumu iesniegšanas komanda ir pārliecināta, ka tiks nodrošināta kultūras infrastruktūras iekštelpu nepieciešamā kapacitāte, lai pienācīgi nodrošinātu EKG īstenošanai vajadzīgo infrastruktūru.
- Pilsētai ir pieredze lielāku pasākumu rīkošanā.

Secinājums

Žūrijas ieteikums ir virzīt Valmieras pilsētas pieteikumu konkursa galīgajai atlases kārtai.

Tomēr, neskatoties uz to, ka šim pieteikumam ir ļoti liels potenciāls, žūrija vēlas arī uzsvērt, ka ir jomas, kuras ir nepieciešams pilnveidot līdz galīgajai atlases kārtai.

Žūrija iesaka pilsētai pievērsties konkrētiem sadarbības un kopradīšanas projektiem ar Eiropas un citiem starptautiskajiem partneriem. Ir svarīgi veicināt projektus, kas izceļ un godina Eiropas kultūras daudzveidību Valmierā, lai nodrošinātu, ka pilsētas iedzīvotāji un viesi EKG programmas un aktivitāšu ietvaros gūst pieredzi un labāku izpratni par Eiropas kultūras bagāto daudzveidību.

Programmas galvenā koncepcija "Konversija" ir bagātīga, un tā ir konsekventi ar kultūras programmu, kas ir labi izstrādāta. Tomēr, lai gan kultūras programmā ir iekļauta Eiropas dimensija, tā dotajā stadijā ir izstrādāta izolēti, tikai nedaudz sasaistot un pielāgojot konkrētajiem vietējiem apstākļiem.

Pieteikuma darbības budžets ir saprātīgs un praktiski īstenojams, kā arī pieejamā infrastruktūra ir piemērota kultūras programmas rīkošanai.

Visbeidzot, lai piesaistītu plašu sabiedrības interesi, vienlaikus iekļaujot sabiedrības pārstāvju vajadzības un vēlmes, ir nepieciešamas konkrētākas un noteiktākas darbības un projekti.

Vispārīgi ieteikumi

Šie ieteikumi attiecas uz visām četrām atlasītajām kandidātpilsētām.

Žūrija uzskata par nepieciešamu visām atlasītajām pilsētām attīstīt savus pieteikumus līdz galīgajai atlasei, lai sasniegtu šādam izaicinošam projektam kā Eiropas kultūras galvaspilsēta nepieciešamo kvalitātes līmeni. Starp pieteikumiem, kas iesniegti priekšatlases kārtā un tiks iesniegti galīgajā atlasē, ir jābūt ievērojamām izmaiņām. Žūrija sagaida būtisku progresu, ņemot vērā žūrijas ieteikumus.

Atlasītās kandidātpilsētas tiek aicinātas turpināt rūpīgi iepazīties ar **sešiem Lēmuma kritērijiem** un īpašajām piezīmēm, kas sniegtas visām kandidātpilsētām iepriekš minētajos secinājumos.

Vērtīgi materiāli, ar ko iepazīties, ir arī līdzšinējo EKG (kopš 2013. gada) novērtējuma ziņojumi un nesen izraudzīto EKG uzraudzības ziņojumi. Tie ir pieejami Eiropas Komisijas tīmekļa vietnē, sadaļā Eiropas kultūras galvaspilsēta.

Vispārīgi

Kopš pagājušā gada Covid-19 izraisītās pandēmijas ietekmē Eiropa un pasaule ir nonākusi jaunā realitātē. Pandēmija ir radījusi būtiskus traucēkļus, trauksmi, bailes, kā arī ierobežojumus. Žūrija uzskata, ka ir nepieciešama jauna pieeja, lai kultūras norises un pasākumus gada garumā būtu iespējams salāgot ar jauno realitāti, sevišķi attiecībā uz jaunu procedūru un ekspektāciju ieviešanu. Tas ir attiecināms uz visiem darbības līmeņiem, sākot no mākslinieciskās izpausmes līdz administratīvajam darbam. Risku novēršanas sadaļai ir jābūt labāk izstrādātai, kā arī tajā ir jābūt iekļautām atbilstošām alternatīvām, kas ir neatņemama tāda ilgtermiņa pasākuma kā EKG plānošanas sastāvdaļa. Tas ir liels izaicinājums vienlaikus arī iespēja mums visiem, tostarp arī kandidātpilsētām, pārdomāt jaunus un ilgspējīgus kultūras nozares modeļus.

Galīgajā atlasē pieteikums *de facto* kļūst par izraudzītās pilsētas līgumu. Tajā ir izklāstīts mākslinieciskais redzējums un programmas galvenie mērķi, projekti, virzieni, finansējums un pārvaldība. Īstenotās programmas cieša atbilstība pieteikumā izklāstītajai programmai ir faktors, kas tiek ņemts vērā, žūrijai uzraudzības posma beigās izsakot ieteikumu Komisijai attiecībā uz Melinas Merkuri naudas balvas piešķiršanu.

Kandidātpilsētām galīgajā atlasē savos pieteikumos ir jāiekļauj visi anketas jautājumi, kas ir norādīti uzaicinājumā pieteikuma iesniedzējiem 1. pielikumā. Nākamajā un pēdējā konkursa atlases posmā žūrija sagaida no kandidātpilsētām ievērojami pilnveidotākas mākslinieciskā redzējuma, kultūras un mākslas programmas un Eiropas dimensijas sadaļas.

Atlases žūrija (un secīgi uzraudzības žūrija) ir atbildīga par Eiropas kultūras galvaspilsētas programmas ilgtermiņa zīmola aizsardzību. Kandidātpilsētām ir jāapzinās, ka, ņemot vērā starptautisko uzmanību, ko pilsēta iegūs līdz ar EKG nosaukuma iegūšanu, pieņemtie politiskie lēmumi plašā mērogā (ne tikai attiecībā uz kultūras jomu) var ietekmēt pilsētas reputāciju, kā arī EKG tēlu. Žūrija sagaida, ka kandidātpilsētas to ņems vērā, kā arī veiks nepieciešamos pasākumus, lai minimizētu negatīvu priekšstatu rašanos par pilsētu starptautiskā un valsts mērogā, īstenojot izmaiņas pilsētas politikā, nevis ar mārketinga un sabiedrisko attiecību starpniecību.

Ieguldījums ilgtermiņa stratēģijā

Pilsētas kultūras stratēģijai ir jābūt oficiāli apstiprinātai pirms galīgā pieteikuma iesniegšanas. Žūrija sagaida no kandidātpilsētām lielāku uzmanības pievēršanu pilsētas stratēģijai pieteikumu sagatavošanas laikā pēdējai atlases kārtai – pilsētām jānorāda kultūras stratēģijas prioritātes, kas ir saistītas ar EKG projektu, tās mērķi un sagaidāmie rezultāti, kā arī tas, kā notiks resursu izmaiņas tuvākajos gados. Pieteikumā ir jāiekļauj un jāizklāsta paredzamā EKG ilgtermiņa ietekme.

EKG nosaukuma iegūšana pilsētai sniedz pārtapšanas iespējas. Priekšatlases pieteikumos ir vispārīgi izklāstīti mērķi, kāpēc pilsēta vēlas iegūt EKG nosaukumu.

Mērķiem ir jābūt skaidri noteiktiem, jo ir manāma tendence uztvert EKG nosaukumu kā brīnumlīdzekli ikvienai pilsētas problēmas atrisināšanai. Svarīgs aspekts, kas prasa rūpīgu izstrādi, ir sagaidāmās vizuālās izmaiņas pilsētas ainavā. Žūrija sagaida konkrētāku (un īsāku) skaidrojumu par programmas redzējuma, tēmu, pasākumu, kā arī uzraudzības un novērtējuma procedūras saikni ar ilgtermiņa ietekmes rezultātiem. Pilsētām ir pieejams ievērojams literatūras un pētījumu klāsts, lai iepazītos ar dažādām EKG nosaukuma iegūšanas priekšrocībām kultūras, pilsētu attīstības un sociālo jautājumu jomā.

Otrajā atlases posmā ir jāpievērš lielāka uzmanība pieteikumu novērtējumu sadaļām (jo īpaši pētījumiem, lai iegūtu sākotnējos datus), un žūrija cer saņemt EKG pozitīvo rezultātu rādītājus. Taču uzraudzības un novērtēšanas sadaļu nevajadzētu pārpludināt (tikai) ar statistikas datiem un datu vākšanu. Galīgajā pieteikumā galvenā uzmanība jāpievērš tieši EKG prioritārajiem mērķiem (nevis visas kultūras stratēģijas mērķiem). Viena no prioritārajām jomām būtu jāattiecinā uz to, kā EKG programma izpildīs dažādos Eiropas dimensijas kritērija elementus.

Kapacitātes veidošanas pamatā ir jābūt plašai izpratnei par visa veida kultūras nozares pārstāvju un viesmīlības nozares, kā arī pakalpojumu nozares konkrētām vajadzībām. Kultūras un radošās nozares ir jāsaprot kā kultūras un mākslas programmas transversālais elements, un tam ir jābūt sasaistītam ar attiecīgās nozares kartēšanas un vajadzību analīzi. Tāpēc kapacitātes veidošanā jāietver arī kultūras un radošās nozares.

Kultūras un mākslas programma

Galīgās atlases centrā ir darbības programma, sākot ar 2022. gadu, kad oficiāli tiks izraudzīta EKG, bet sevišķi EKG norises periodā – 2027. gadā. Žūrija iesaka četrām kandidātpilsētām būt atvērtām un drosmīgām attiecībā uz māksliniecisko pieeju, kā arī nebaidīties no jaunām, eksperimentālām idejām. Padziļinātāk izklāstītas vīzijas varētu ieviest lielāku skaidrību visā pieteikumā kopumā. Jānodrošina izvēlētais vīzijas un visu pārējo pieteikumā iekļauto elementu saskaņotība. Inovācija un oriģinalitāte ir nepieciešama ne tikai teorētiskā līmenī, bet, kas ir vēl svarīgāk – arī praktiskā darbībā. Žūrija sagaida detalizētāk sniegtu informāciju par programmu, tās projektiem un sadarbības partneriem. Pilsētām vajadzētu skaidrāk izklāstīt ne tikai māksliniecisko redzējumu, bet arī programmu un projektus; nošķirot partnerus, kuri ir izrādījuši interesi ciešākai sadarbībai, no tiem, kuri joprojām ir tikai potenciālie vai iespējamie sadarbības partneri. EKG programmas ierasti aptver plašu mākslas veidu klāstu, kā arī ietver radošo intervenci sociālo jautājumu risināšanā. Lai žūrija izprastu programmas projektu samērīgumu, ir jānorāda katra lielā projekta īstenošanai nepieciešamais aptuvenais budžets.

Žūrijas ieteikums ir izvēlēties mērķtiecīgāku un detalizētāku pieeju digitālajam kultūras saturam (ne tikai sociālo mediju veicināšanas pasākumiem un mijiedarbībai) kā neatņemamai programmas sastāvdaļai. Turklāt lielāka uzmanība jāpievērš projektu ilgtspējībai, tostarp kultūras, ekoloģiskajai, sociālajai un ekonomiskajai ilgtspējībai, lai nodrošinātu sagaidāmo EKG ilgtermiņa ietekmi.

Eiropas dimensija

Žūrijas ieteikums visām četrām pilsētām ir ļoti rūpīgi pārskatīt šo kritēriju. Lai gan priekšatlases pieteikumos bija daudzsološa pieeja šim kritērijam, tomēr pilnībā nav aptverti visi izaicinājumi. Pieteikumu sagatavošanas komandas galvenokārt uzmanību vērta uz savas pilsētu tēlu un tās attiecībām ar Latvijas un/vai kaimiņu reģioniem, savukārt žūrija vēlētos redzēt dziļāku un plašāku programmu, kas integrētu Eiropas

dimensiju visaptveroši. Tas, ka pilsēta vēlas sevi pozicionēt Eiropas tirgū, nav uzskatāma kā spēcīga Eiropas dimensijas interpretācija. EKG nosaukums ļauj pilsētai veicināt tās atpazīstamību starptautiskā mērogā, taču tā ir tikai puse no stāsta.

Lai attīstītu Eiropas sadarbību, ir nepieciešama stratēģiska pieeja un izveidotām partnerībām ar māksliniekiem, kā arī kultūras organizācijām un iestādēm visā Eiropā. Eiropas sadarbība neaprobežojas tikai ar attiecībām ar bijušajām un topošajām EKG, esošajiem Eiropas kultūras tīkliem vai sadraudzības pilsētām.

Eiropas dimensija ir sadarbība divos virzienos. Protams, Eiropa ir jāiepazīstina ar pilsētas ieguldījumu Eiropas kultūras daudzveidībā. Bet tikpat lielai uzmanībai ir jābūt vērstai uz centieniem paplašināt pašas pilsētas iedzīvotāju izpratni un apzinātību par Eiropas kultūru daudzveidību, un tuvināt vietējos citu valstu iedzīvotājiem ar kultūras un cita veida projektu starpniecību. Ir svarīgi skaidri parādīt, kā Eiropas dimensija kultūras un mākslas programmā tiek izvērsta konkrētos projektos. Galvenokārt tieši šī uzmanība uz citām kultūrām atšķir EKG no valsts mēroga kultūras pilsētas. EKG sniedz iespēju pilsētai un tās iedzīvotājiem mācīties no citiem atklātā veidā. Svarīgs ilgtermiņa ietekmes rādītājs ir jaunu un ilgstošu partnerattiecību veidošana starp pilsētas un citu valstu kultūras pārstāvjiem.

Žūrija sagaida, ka tiks ievērojami pastiprināta uzmanība Eiropas partnerībām – kopražojumiem, kopradīšanas projektiem, konferencēm, tīklošanai, kā arī viesmāksliniekiem/izpildītājiem. Pēdējos gados Eiropas kultūras galvaspilsētas vairāk nekā pusi projektu ir īstenojušas sadarbībā ar Eiropas vai starptautiskajiem partneriem. Pilsētām būtu jāmudina savi kultūras darbinieki aktīvi līdzdarboties Eiropas kultūras tīklos.

Viens no Eiropas dimensijas kritērija elementiem, lai iegūtu EKG nosaukumu, ir pilsētas spēja piesaistīt apmeklētājus no Eiropas un ārpus tās esošajām valstīm. Programmai ir jābūt saistošai, un tieši tāpēc EKG programma ir kaut kas vairāk, nekā ierastie pilsētas un reģiona tūrisma piedāvājumi. Žūrija vēlētos, lai šīs saistošās programmas idejas tiktu prezentētas EKG 2027 galīgajā atlases posmā. Žūrija iesaka rūpīgi apsvērt iespēju izveidot EKG projekta stratēģiskās komunikācijas plānu, kā arī veidot saikni starp kultūras un mākslas programmu un starptautisko mārketinga vīziju.

Sabiedrības iesaistīšana

Sagaidāms, ka EKG auditorijas attīstības stratēģija galīgajā pieteikumā ir jāizstrādā daudz plašāk, ietverot visām noteiktajām mērķa grupām klātienē un bezsaistes pasākumus un saziņas kanālus. Pieteikumos auditorijas attīstībai ir jābūt apskatītai no ilgtermiņa un stratēģiskās perspektīvas leņķa, izmantojot gan klātienē, gan bezsaistes pasākumus.

Īpaša vērība ir jāpievērš tām auditorijām, kuras ir grūtāk sasniedzamas, bet kas ir nozīmīgas EKG pilsētas jaunajam "kultūras klimatam" (piemēram, minoritātes, vecāka gadagājuma cilvēki, personas ar invaliditāti, cilvēki, kas dzīvo ārpus pilsētas centra vai cilvēki, kuri atrodas pilsētā īslaicīgi u.c.).

Žūrija vēlētos uzzināt, kā galveno kultūras organizāciju, tostarp neatkarīgu organizāciju un NVO, auditorijas attīstības politika ir saistīta ar EKG programmu.

Universitāšu loma un ieguldījums (izņemot iesaistīšanos novērtējuma procedūrā) lielākajā daļā priekšatlases kārtas pieteikumu bija nepietiekams.

Žūrija atzinīgi vērtē idejas par skolu iesaistīšanu, kuras jau ir prezentētas visu četru atlasīto pilsētu pieteikumos. Tomēr visos galīgajai atlasei iesniegtajos pieteikumos ir jābūt iekļautai stratēģiskai pieejai (attiecībā uz EKG aktivitātēm, nevis tikai uz pašreizējo praksi), kas paskaidro to, kā skolas ir sasaistītas ar EKG projektu.

Pārvaldība

Jaunā realitāte, kurā valda nenoteiktība, prasa arī jaunas pārvaldības pieejas.

Galīgajā pieteikumā īpaša uzmanība ir jāpievērš riska novērtējumam. Šajā sadaļā ir nepieciešams iekļaut rūpīgi izstrādātu ietekmējošo faktoru analīzi, kas attiecas gan uz EKG sagatavošanas, gan īstenošanas fāzi, un kas saistīta ar pandēmiju un ekonomiskajiem izaicinājumiem un citu nozīmīgu problemātiku, kas ir paredzama 2022. gadā. Visu četru pieteikumu riska novērtējuma analīzē jāņem vērā Covid-19 pandēmijas laikā iegūtā pieredze.

Žūrija sagaida, ka četras atlasītās kandidātpilsētas, kuras priekšatlases kārtas pieteikumā iekļāva ievērojamus kapitālizdevumus, rūpīgi izanalizētu, vai šos ieguldījumus ir iespējams īstenot.

Attiecībā uz pārvaldības modeļiem žūrija iesaka mācīties no citu EKG pieredzes, taču tajā pašā laikā ne visos gadījumos ir nepieciešams atdarināt jau gatavas koncepcijas.

Programmas īstenošanas komandai ir galvenā loma visās EKG norisēs. Pilsētām vajadzētu skaidri un precīzi sniegt informāciju par labāko izpildes modeli, lai garantētu projekta mākslinieciskās vadības kvalitāti un neatkarību.

Jāsniedz izklāsts par rekrutēšanas procesiem un plānotā personāla piesaistes kārtību 2022.–2027. gada posmam, tostarp tajā iekļaujot darbaspēka norīkojuma gadījumus, praktikantus un brīvprātīgos.

EKG norišu mārketingam nevajadzētu aprobežoties tikai ar standartizētu informācijas izplatīšanas taktiku, bet komunikācijā ir jāietver pievilcīgs stāstījums par Eiropas svarīgumu un nozīmi, kas ir saskaņots ar programmas māksliniecisko vīziju. Ir svarīgi atcerēties, ka EKG mārketingam nav saistīts tikai ar pilsētas zīmolu, bet galvenokārt tas ir vēstījums, ko pilsēta vēlas nodot pārējai Eiropai, un tam ir nepieciešama rūpīgi izstrādāta komunikācijas stratēģija.

Izpildes spēja

Kandidātpilsētai ir vēlreiz jāapstiprina, ka tās pieteikums, ieskaitot kopējo vīziju un koncepciju, kā arī finansiālās saistības, ir oficiāli apstiprinājuši pilsētas mērs, pilsētas (un nepieciešamības gadījumā arī apgabala/reģiona) padome un visas politiskās partijas. Žūrija arī iesaka kandidātpilsētām iegūt vienotu izpratni un izredzes attiecībā uz valsts budžeta līdzfinansējuma apmēru un kārtību.

Kandidātpilsētām tiek atgādināts, ka EKG atlases kritērijs paredz īstenot īpašu gada programmu papildus ierastajam pilsētas kultūras piedāvājumam. Žūrija sagaida plašāku informāciju par pilsētas/reģiona pārvaldes kapacitāti, lai programma varētu tikt īstenota atbilstoši EKG būtībai un mērogam. Kapacitātes veidošanu nevajadzētu jaukt ar kultūras stratēģijas īstenošanu, taču tai ir jābūt saistītai ar vietējiem un reģionālās attīstības plāniem. Pilsētām vajadzētu plānot spēcīgas kapacitātes veidošanas programmas, jo EKG vēriens pārsniedz pašreiz pielietotos resursus. Ja projektus paredzēts finansēt no ES programmām (piemēram, "Radošā Eiropa"), tas ir jānorāda pieteikumā.

Priekšatlases posmā informācija par pilsētas attīstības un infrastruktūras programmām, kultūras mantojuma restaurācijas projektiem un jauniem kultūras objektiem ir noderīga, lai izprastu pieteikuma fonu un kontekstu. Galīgajā atlasē galvenā uzmanība tiks pievērsta tiem infrastruktūras projektiem, kas tiešā veidā ietekmē EKG programmas aktivitātes (piemēram, jauns kultūras centrs atjaunotā ēkā, kas kļūst par programmā iekļauto kopienas mākslas projektu centrālo norises vietu). Ir jābūt uzrādītam projektu īstenošanas laika grafikam, kā arī reālistiskām aplēsēm, kad tos paredzēts pabeigt.

Galīgajā pieteikumā ir jābūt skaidri norādītam, kā šie potenciālie kapitālieguldījumu projekti tiks pārvaldīti (pārvaldības struktūras, pašreizējās saistības ar Eiropas Savienības struktūrfondi, piemēram, saistība ar darbības programmu, laika grafiks un publiskais iepirkums).

Parakstījuši

Alins-Adrians Nika (*Alin-Adrian Nica*) (referents)
Desislava Gavrilova (*Dessislava Gavrilova*)
Diāna Čivle (priekšsēdētājas vietniece)
Else Kristensena-Redžepoviča (*Else Christensen-Redžepović*)
Ģirts Majors
Jelle Burhrāfs (*Jelle Burggraaff*) (referents)
Žorže Serveira Pinto (*Jorge Cerveira Pinto*) (referents)
Paulina Florjanoviča (*Paulina Florjanowicz*)
Pjērs Sovažo (*Pierre Sauvageot*)
Suvi Innile (*Suvi Innilä*) (priekšsēdētāja)

Rīga

2021. gada augusts

